

ISSN 0908-858X
Postbesørget blad

09106 ARC 209 000
NIELS BOMHOLT JENSEN
LANGEMÅRKEN 3
ULBØLLE
5762 VESTER SKERNI 5762 o 2/12 1

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

9. ÅRGANG NR.3, OKT 2001

Monnet Vadfuglekursus Letland
Uglefinder i kattepine
Naturgenopretning Æbeløfredningen
DOF-Fyns hjemmeside

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 630

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen - Tim H. Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

e-mail: soeren.gjaldbaek@mail.dk

Udsendelse af Havrevimpem (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Vindegade 102², 5000 Odense C, tlf. 65 90 86 44

e-mail: michael.mosebo.jensen@mail.tele.dk

Hjemmeside: www.doffyn.dk

Indsendelse af observationer:

Via Hjemmesiden, kun for folk, som er tilmeldt som brugere.

e-mail: : obs@doffyn.dk

pr. telefon til én fra Administrationsgruppen, DOF-Fyn Web:

Bent Staugård Nielsen	62 62 30 62
Erhardt Ecklon	62 21 99 16
Jacob Sterup Andersen	62 29 26 29 / 25 56 74 17
Michael Mosebo Jensen	21 22 07 29
Hans Rytter	62 27 20 26 / 23 34 86 36

Webmaster:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup, tlf. 62 27 20 26/23 34 86 36

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Indhold:

Formandens hjørne	3	Vadefuglekursus	40
Mindeord om Lorenz Ferdinand	5	Naturgenopretning	43
Dagbogsblade fra Monnet	6	Operation Kyst	46
DOF-Fyns hjemmeside	18	Yngleforsøg af Bjergvipstjert	48
Æbeløfredningen	23	Turrappporter	48
Letland	24	Min værste fejljobs	51
Uglefinder i kattepine	33	Møder og ekskursioner	52
Fra Felten	36	Små pip	54

Tegninger: Kåre Gjaldbæk. Forsidetegning: Ole Runge.

Fotos: Biofoto/ErikThomsen, Hans Rytter

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Her hvor efterårstrækket er godt i gang er vi klar med årets tredje nummer af "Havrevimpem". Vi takker for de indsendte artikler og fotografier, ligesom der skal lyde tak for de bidrag på 50,00 kr., som stadig kommer, og minder om at det er ved at være sidste ud kald for disse, hvis de skal med på årets regnskab. Den største begivenhed i DOF-Fyn-regi siden sidste nummer er uden tvivl den nye hjemmeside, der giver alle, som tilmelder sig, adgang til en database over alle fynske observationer, som er indkommet siden starten i august, med alle de søgefaciliteter, der er knyttet til en sådan. Endvidere kan man indtaste sine observationer direkte til hjemmesiden. Læs nærmere andetsteds i bladet, men der skal lyde et stort til lykke til Martin og Hans Rytter med resultatet af godt et halvt års arbejde. I forbindelse med den ny hjemmeside, er der kommet ny e-mailadresse og nye telefonnumre, som skal benyttes ved indsendelse af observationer, hvis man ikke bruger nettet. De står på side 2 i dette (og fremtidige) nummer.

Formandens hjørne

Da jeg for 15 år siden indgik i DOF Fyns bestyrelse og for 10 år siden satte mig i formandsstolen, sagde jeg til mig selv: "Du er med så længe, at det er sjovt. I de sidste år er der episoder i bestyrelsesarbejdet, der gør, at jeg ikke synes, at det er sjovt mere.

Lad mig blot nævne ægsamleriet, jeg synes her klart, at vi melder for svagt ud, også hovedbestyrelsen er her uklar. Selv om vi bedømmer på indiciet, bør vi være meget mere åbne og skarpe i vore meldinger. Det nytter ikke noget at være konfliktsky. Når vi er skarpe overfor jægerne, skal vi være endnu mere skarpe overfor de folk, som samler æg. Heldigvis har vi nu

fået en lov, der helt klart kan anvendes overfor oologerne, som de jo hedder, folket, der samler æg. Uagtet, at der er meget kendte folk i mellem, skal vi sige meget klart fra. Også andre ting i fuglebeskyttelsesarbejdet generer mig: Vores omgang med sjældne ynglefugle er ikke beskyttende nok. Kun Søren Bøgelund (SB) gør det rigtige, han siger ikke noget før ved generalforsamlingen: "I år 3 par ynglende Sneugler og 3 par ynglende Hjelmskalleslugere på Fyn", og det er så det – go' fuglebeskyttelse (*Formanden henviser til SB's hemmeligholdelse af et par Biæderes yngleforsøg på Langeland i år – læs*

herom i "Fra Felten", side 38. Vi kan oplyse, at også andre følger SB's udmærkede eksempel, blandt andet har et ynglepar af Sorthovedet Måge i Fyns Amt været hemmeligholdt. Det er DOF's officielle politik, at man bør optræde sådan, hvis man opdager et sjældent ynglepar.)

Skal vi være gode fuglebeskyttere i bestyrelsen, bør vi være saglige og præcise i vore udmeldinger og frem for alt ikke støtte ægsamleriet.

Kritik af bestyrelsen: utænkeligt, men en realitet: Redaktøren rettede i sommer en skarp kritik af bestyrelsen: "I sidder inde med alle informationerne og kommunikerer dem ikke vi-

dere", lød det. Efter chokket måtte vi jo give denne ret. Kun 6.79% af læsestoffet i Havrevimpen kommer fra bestyrelsen, lød det. Vi har regnet efter og aftalt en strategi, der fremover sikrer, at de herrer (redaktør, webmaster m.v.) får et på hvert bestyrelsesmøde aftalt flow af informationer fra bestyrelsen.

Dette giver anledning til at bemærke, at vi her har brug for ressourcer i bestyrelsen, også fornyelse og dynamik savnes hos os. Det er ikke fordi vi sløver den, os der sidder – vi har mere end nok.

Lad dette være en slet skjult opfordring til medlemmerne om hjælp.

Kommentar til "Formandens hjørne"

Som redaktør af Havrevimpen føler jeg, at det er naturligt at knytte en kommentar til ét af afsnittene i "Formandens hjørne", hvor der refereres til en kritik af bestyrelsens arbejde. Min kritik gik på kontakten mellem bestyrelse og medlemmer. Enhver forening, som udgiver et blad – på nær altså DOF-Fyn – vil betragte deres blad, som et naturligt forum for information til medlemmerne om det arbejde, der foregår i foreningen. Bestyrelsens informationer i Havrevimpen indskrænker sig – på nær referat fra generalforsamlingen, som skal bringes videre til medlemmerne – til annoncering af ture og møder. DOF-Fyns bestyrelse beskæftiger sig blandt

andet med naturbeskyttelse, fuglebeskyttelse, naturgenopretning, fredningssager, naturovervågning, feltstationsarbejde og placering af fugletårne. Hvorfor har man ingen interesse i at informere om dette arbejde, og om hvilke prioriteringer man gør? Og mest af alt, hvorfor tror man ikke, at medlemmerne er interesseret i DOF-Fyns arbejde? Jeg synes, at man burde lægge mærke til, at det ikke blot er første ciffer i årstallet, som er skiftet. Der er i dag anderledes forventninger fra offentlighedens side til åbenhed og kommunikation, end der var, da foreningen startede. Jeg ønsker ikke, at bladet skal være fyldt med bestyrelsesstof, men det bør have en plads

– og en større plads. Det kan det kun få, hvis de folk, som arbejder med tingene er villige til at videregive informationerne, og ikke holder dem tæt til kroppen. Dette tilkendegav jeg i et brev til bestyrelsen og havde i den forbindelse opgjort bestyrelsens andel af stoffet til bladet, de famøse 6.79% – en stor del af dette var for øvrigt en liste over indholdet af DOF-Fyns

bibliotek. Fremfor at opfatte det som en skarp kritik af bestyrelsens arbejde, kunne man også opfatte det som et konstruktivt forslag om, hvordan man kunne få flere engageret i arbejdet omkring fuglene – det er trods alt det, som det drejer sig om – og måske få nye kræfter på banen.

SG

Mindeord - ved Lorenz Ferdinands død

Den 11. september sov Lorenz Ferdinand stille ind i sit hjem ved Roskilde Fjord – kort før sin 80 års fødselsdag. For os i DOF betyder det, at en af de mest – ja den mest betydningsfulde – fuglebeskytter i sidste århundrede er gået bort.

Lorenz var med hele vejen igennem, han var med ved opstarten af alle lokalafdelinger, med ved DOF-Fyns 25 års jubilæum, med hvor det foregik. I-gangsætter, manden med visionerne, der ikke veg en tomme for at nå sine mål. Han nåede sine mål: Fugleværnsfonden, med meget store opkøb af væsentlige fugleområder i Danmark på det rigtige tidspunkt. Se blot på vores: Tryggelev Nor, Gulstav Mose og Bøjden Nor. En veltrimmet organisation og administration forvalter i dag disse områder, der ligger velplejede som tilbud i landskabet til fuglene og os. Beskyttet mod jagt og

forstyrrelser. Alt takket være en utrættelig Lorenz Ferdinand.

Selv husker jeg Lorenz Ferdinand for en Flodsanger på Hillerød Losseplads i 60'erne. Vi ringede til DOF's formand: Han ville skyde fuglen og have skindet til zoologisk museum. Her stod vi af og ringede til næstformanden. Han hed Lorenz Ferdinand og kom med det samme i sin store Buick. Iført waders, regntøj og båndoptager med parabol signalerede næstformanden i DOF en ny tid og stil, når det gjaldt sjældne fugle – de skulle ikke skindlægges, næh dokumentation og registrering. Den aften fik vi "heldige" en lang snak med Lorenz, naturligvis mest om fredning og fuglebeskyttelse. Den aften var vi klar over, at vi havde talt med en af de helt store i dansk ornitologi.

Vi er mange, der vil savne Lorenz – hans værk lever videre til gavn for fuglene og os. *Flemming Byskov*

Dagbogsblade fra Monnet

Af Poul V. Rasmussen

Vi fortsætter med serien om årets gang på Monnet.

Lørdag den 9. juni 2001

Klokken er kvart i fire, da vækkeuret ringer. Jeg forsøger forgæves at fortrænge bevidstheden om, at det er sommertid, og at klokken i den rigtige verden faktisk kun er kvart i tre. "Hvad får dig dog til det her, mand?"...

Tre kvarter efter bliver jeg, som sædvanen på denne årstid, mødt af Gulbugen, som igen i år byder velkommen fra sit store træ ved indgangen til Monnet.

Vinden kan knap få græsstråene til at bevæge sig, og trods skyer på himlen tegner alt til en dag med godt

vejr.

Månen hænger højt mod vest. Mod øst kæmper solen sig igennem de tunge skyer, som farves og ligner et billede lig det "værste" sofastykke. Et foto ville være for banalt – et sådant sceneri kan kun opleves i naturen.

I den lille bugt foran mig, der hvor en række trædesten skiller den fra det åbne vand, ligger seks Gravænder. Mens de noteres og resten af kysten sydøst over tjekkes i teleskopet, piper en Engpiber ivrigt bag mig. Jeg er nok dens rede for nær – jeg må hellere komme videre.

Engpiber, en af Monnets faste ynglefugle. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Sanglærkerne synger lystigt i alle retninger omkring mig. Mine første tanker er: "Dem behøver du ikke tælle i dag"!, men inden jeg går videre, er de også noteret i bogen. Det er ikke rigtigt, hvis jeg ikke får det hele med.

Der er regnspover derude et sted. Deres vemodige kald går tydeligt igennem – og kort efter letter tre og flyver over mod Søby Monnet. Også den Store Kobbersneppe lader høre fra sig. Hurra – "De er her stadig".

Desværre må jeg kigge forgæves efter Dværgerterne. Mon de har opgivet – forstyrret af en Ræv eller overrasket af højvande?

Man oplever begge ender af følelsesregistret, når man i en årrække observerer fuglelivet på en sådan lokalitet. Der er glæder, og der er også sorger. En af sorgerne er, at der ikke længere, som i starten af halvfemserne, er over hundrede par Stormmåger. En hel koloni var der herude på Langodde. Nu kan jeg med god vilje højest få det til 10-15 par, som står spredt over hele området. Det samme gælder Havternen, som havde en lille koloni på 40-50 par, også her på Langodde. En af glæderne er så, at Edderfuglen er blevet ynglefugl herude. Og netop nu kan jeg vestover se 5 hunner ligge med 15 unger. Som en anden lille børnehave svømmer de rundt i én flok, og gi'r optælleren grå hår i hovedet, for hvor mange par er der egentlig?

Gravænderne har også unger nu. De små sorthvide dunklumper får virkelig krammelysten frem i én.

Det er over en måned siden, jeg var her sidst, og der er sket meget siden da. Engelskgræsset danner allerede et fint lyserødt tæppe og er både en fryd for syn og lugtesans.

Kaj "Mikkelmand" har fået sine kvier på græs nu. Knap hundrede styk dejlige, rolige sortbrogede kreaturer, som sammen med 15 heste og 6 får, sørger for, at vegetationen bliver holdt i netop den rigtige højde.

Klyderne er meget aktive omkring redestederne nu, og det er et godt tidspunkt at tælle parrene. Parvis går de på vingerne, når jeg passerer og følger én til dørs. Det er generelt meget sjældent, jeg ser yngel af vadefugle på Monnet. Det kan skyldes, at det tidsmæssigt er alt for krævende at iagttage hver enkelt vadefuglepar i den nødvendige tid for at finde yngel. Men at prædatorer som Ræv og de store måger gør et indhak i ungerne, er der ingen tvivl om. Klyden er faktisk den, jeg oftest har set unger af, måske fordi denne vadefugleart kan kunsten at svømme. Det gør da, at ungerne har mulighed for at slippe væk fra Ræven, indtil de får lært at flyve. Der er dog ingen Klydeunger at se i dag.

Vest for riffelbanen er det den Almindelige Ryle, jeg er opmærksom på. Og til min glæde hører jeg snart dens stemme, mens den kommer til syne lavt flyvende ind over engen. 30-40 meter længere fremme går endnu et par på vingerne, og med snurrende stemmer blander de sig

med det første par. Så er her stadig to par.

Få Digesvaler har jeg set indtil nu, men herfra hvor jeg står, er der ikke mange at se ude ved Knuden. Her plejer at være en lille stabil koloni, men enkelte år har de svigtet noget, og lige nu ser det ikke lovende ud. Cirka 15 er alt, hvad det bliver til, da jeg når ud på vestsiden af Knuden. Først da jeg er næsten rundt om klinten, bliver der liv. Som skudt ud af en kanon er der pludselig 70-80 Digesvaler i luften.

Nordvestenvinden er taget til, og jeg hytter mig i læ af en af de tætte vildroser, som vokser på Knuden. Herfra kan jeg fornøje mig med synet af Digesvalerne, som fouragerer i samlet flok. Nærmest som en flok fiskende pelikaner eller Skarverne på havoverfladen danner de på kommando en række i luften og kaster sig efter de insekter, vi bare må tro, er der.

Der er to Rørhøge på vingerne inde over engen nu. En han og en hun, ganske sikkert et par. Men de yngler ikke herude. Lokaliteten er simpelt hen ikke til det. Men som spisekammer er stedet OK.

Da jeg har nydt min medbragte mad, vælter jeg bagover – lukker øjnene – og suger til mig af stedets lyde og dufte. Et kvarters tid senere vågner jeg ved en kraftig snorken og glæder mig ved, at jeg endnu engang er det eneste menneske på Monnet. Ved kysten ud til Søby Monnet kan jeg igen

høre Stor Regnspeve, og da jeg nærmer mig letter 47. Det kommer virkelig bag på mig, at der stadig er så mange. De burde for længst være på deres ynglepladser.

Her langs kysten var det, jeg tidligere havde Gul Vipstjert. Men i de seneste år har den kun været her på træk, og jeg må igen i år konstatere, hvad jeg godt vidste: den er her ikke!

Længere østover vil jeg passere resten af stendiget, som nu nærmest danner en række trædesten for at komme over den kanal, som løber øst/vest. Lidt ude erindrer jeg sidste års famøse vandgang og kommer også i tanke om, at jeg på min sidste tur i Vejlen fandt ud af, at støvlerne ikke var helt tætte mere. Jeg vender mig og tager den længere, men også sikrere vej.

Jeg skal over til Søren Møllers lille oase for at se, om den Rødryggede Tornskade er kommet. Først skal jeg forcere det gamle stendige, jeg – på tåspidser – skræver hen over det. Man skulle jo nødtigt komme hjem med brændte mandler...vel!

Der er et voldsomt leben i tjørnene. Omkring 300 Stære flakser vildt og larmende rundt. Det må være de første unger, som nu er flyveklare og skal ud at lære verden at kende. Om det er Stærene, som får tornskaderne til at gemme sig, ved jeg ikke. Jeg kan i hvert fald ikke finde dem. Jeg har alligevel en fornemmelse af, at de er her; men lad min næste optælling fortælle om det.

Skeand. Der er nogle få par på Monnet. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Tilbage og helskindet over elhegnet begiver jeg mig mod leddet og bilen. Jeg skal dog først lige have lettet 7 Knarænder, hvor der muligvis er tale om to-tre par, samt et par Skeænder, det andet par i dag.

Før jeg kører hjem, må jeg lige gå en tur i Vårø haver. Det er nu orkidéerne blomstrer. Jeg finder både Tyndakset Gøgeurt og Ægbladet Fliglæbe, og med underholdning fra både Munk, Havesanger, Sangdrossel og Gulbug må det siges at være en fin afslutning på dagen.

Fredag den 6. juli

Nu er det rigtig blevet sommer, og termometeret i køkkenet siger 17°,

hvilket er hovedårsagen til, at jeg er oppe en time, før vækkeuret ringer. Det er simpelthen umuligt at sove i den varme.

Den store Bævreasp ved leddet snakker forsigtigt i den lune østenvind, og kun enkelte spæde fuglestemmer tager konkurrencen op. Der er et hav af kontrast til vinterens ture herude og til nu, hvor man går rundt i skjortærmer. Ja, og klokken er endda ikke meget mere end fire.

Det er som om, naturen er gået i en forsinket dvale, alt er stille, og knap en fugl er at se eller høre. Men hvem gider i grunden noget i den lummervarme! En Fiskehejre letter fra en lavtliggende rende og basker

sløvt af sted med et hæst skrig. Undskyld makker: "Vækkede jeg dig"?

Et par hundrede meter inde på Monnet får jeg dog bragt liv i et par Rødben, som må have været lidt sent ude og nu giver tegn til at have rede eller unger i nærheden. Men ellers er der slet ikke det liv af vadefugle som for en måned siden.

Svartbagene er oppe og kommer flyvende mig i møde helt ude fra Langodde. Vi hilser på og bliver afbrudt af tre Hvidklirer, der kommer ind vestfra.

Hindebægerne blomstrer nu. De har afløst Engelskgræsset, som nu kun står tilbage med tørre, hvide toppe. Her i den lette brise ligner de allermost en flok dansende ildfluer, fordi den lave sol får dem til at lyse op. Et par randøjer gør dem selskab, og illusionen om insektflokkene bli'r endnu mere levende.

Det bliver alligevel til en del vadefugle. De har samlet sig i små flokke helt ude ved kysten, og jeg tæller blandt andet 32 Viber og 29 Strandskader. Det er lidt vemodigt.....nærmest som om de allerede er ved at træne til turen sydover. Det er forbavsende, men for bare en måned siden var her Klyder og Havterner overalt. De er som sunket i jorden, for øvrigt sammen med de Store Kobbersnepper. Er de færdige med at yngle allerede? Nå ja.....Havternen har langt hjem, men de andre, har de virkelig fået afkommet på vingerne så tidligt? Jeg vælger at tro på det sidste. Ved 7.30 tiden har solen fået magt, og

Sanglærkerne nyder godt af varmen. Luften er levende. Fra græsset og så langt øjet rækker er der et mylder af baskende vinger. Sangen er så intens, at det næsten er umuligt at vurdere, hvor mange her er....og det er i øvrigt også lige meget, for sådan en oplevelse skal ikke gøres op i tal.

Da jeg når til riffelbanen, går 50-60 Store Regnspejle i luften helt ude ved Knuden, og jeg imponeres af det store antal på denne tid. Ligeledes letter 35 Rødben, et sted ude ved Søby Monnet, og forsvinder ud over havet i samlet flok.

Digesvalerne, eller Jordsvaleerne, som Achton Friis kalder dem i "De danskes Øer", er lettere at tælle nu. Jeg får det til ca. 40 par.

Jeg har altid øjnene vendt nedad mod Knuden. I dag falder mit blik på en mørk brunlig klump helt nederst i klinten, der hvor havet først bider sig ind i lervæggen. Jeg er med det samme klar over, at det er noget organisk, og min nysgerrighed får mig til at grave. Efter lidt kradseri med en sten får jeg en lille frønet træstub frem. Det kan være min fantasi spiller mig et puds; men det kunne jo tænkes, at denne stub er et levn fra før istiden, som nu 10.000 år efter er kommet frem i dagens lys. Godt gemt og konserveret af metertykt lag ler og nu ved bølgernes kraft gravet frem til beskuelse. min fantasifulde tanke er måske udsprunget af, at jeg har læst om rester af skove, hvor stubbene nu tusinde år efter er fundet på bunden af havet. så vidt jeg husker også her i Det sydfyn-

ske Øhav.....så hvorfor ikke! hvad der mangler af aktivitet og overraskelser i fugleverdenen herude nu, er der til gengæld i blomsterverdenen, især på skrænten. Vårø Knude er spækket med vækster af alle farver og former. Jeg fotograferer som en gal. Hvad min flora ikke kan hjælpe mig med, kan jeg i så fald spørge andre kyndige til råds om. Bogen fortæller mig dog, at her vokser Almindelig Kællingetand, Strandkrageklo, Biddende Stenurt, Harekløver, Torskemund og Kveller, som gror næsten ud i vandet.

Fra toppen af knuden får jeg min

morgenmad og et kig ud over havet mod sydvest. Knopsvanerne er begyndt at samle sig, alene mellem Birkholm og Strynø. Kalv tæller jeg omkring 2200.

Fem minutter østover fra knuden hører jeg en ryle. Jeg har allerede set ryle flere gange i dag, men denne her opfører sig mærkeligt. Den skælder voldsomt ud og kommer flyvende allerhøjest 1½-2 meter fra mig. Sætter sig i græsset, for igen at flyve tæt forbi mig og vækker min opmærksomhed så meget, at den får gennet mig et godt stykke hen ad kysten. Og det er vel netop meningen, for jeg er næsten

Strandskade over Monnet. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

sikker på, at her et sted, alt for tæt på mig, gemmer en eller flere unger sig i græsset, og den snu ryle mestrer alt for godt at få lokket mig af vejen.

Mange af loerne her ned til Søby Monnet er nu tørret ud efter den sidste uges kraftige sol. Der, hvor der før var bundløst slam, er der nu en skorpet tør og fast overflade, enkelte steder overgroet med Strandgåseurt. En lille grønrod kødet opvækst, som virker helt gummiagtig, når man lader hånden glide hen over.

På vej over engen, over til Søren Møllers jordlod, viser en Vibe tydelige tegn på, at den har unger i nærheden. Den følger mig helt til dørs, og trods min ihærdige søgen finder jeg ingen unger. Græsset er også rimeligt højt her, og gemmesteder er der nok af.

Det er med skuffelse, jeg ikke finder den Rødryggede Tornskade her på Sørenes stykke jord, og jeg må "nøjjes"

Lille Regnspove på træk. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

med spandevs af grønne frøer, som i kaskader af maveplask springer i søen, da jeg nærmer mig. Der er stadig en kop kaffe tilbage på kanden, og her ved søen bliver den skyllet ned, mens jeg glæder mig over de mange forskellige guldsmede, som jeg lover mig selv engang at lære navnene på.

Lørdag den 4. august

Som den seje gut, jeg gerne vil bryste mig af at være, hører jeg til de personer, der påstår, at dårligt vejr ikke findes; det handler kun om den rette påklædning. Med det i baghovedet begi'r jeg mig ind på Monnet, vel vidende at vejrudsigten lover regn op ad formiddagen. Samtidig vil jeg gerne prøve at vise, at der ikke altid er sol og høj himmel herude, så denne dag må simpelthen være perfekt. En ekstra vandtæt jakke er pakket i rygsækken.

To søvnige Fiskehejrer letter ca. 100 meter fremme og kort efter kommer en Lille Regnspove flyvende ind fra vest – OK, det var så dagens velkomstkomité.

Der er som sædvanlig ikke meget liv så tidligt. Engpiberen er nok mest morgenduelige og er allerede aktiv, både på jorden og i luften. en flok på fem vimser rundt omkring mig – mon ikke det er en lille familie.

Sanglærkerne kommer der først skub i, da solen får mere magt. Ja, rigtig hørt, for solen er faktisk på himlen. Det er noget grumset derude mod sydvest, men lige nu glæder jeg mig bare over, at det endnu er rime- ligt vejr.

Et par Hvidklirer, som jeg for længst har hørt, står nede i bugten med trædestenene. Det er lavvandet, og de fouragerer på de mudrede banker, dér, hvor der normalt er vand.

Havet mod øst bliver afsøgt. Der er sandelig ikke meget liv – i hvert fald ikke sammenlignet med perioder tidligere på året. 12 Gråænder, højst 20 måger i flere udgaver og et halvt dusin Knopsvaner, heraf et par med tre unger, er hvad jeg ser. Langs kysten står der dog lidt vadefugle. Strandskader, Viber, Rødben, en enkelt Almindelig Ryle og 5-10 Hjejler, nogle stadig i sommerdragt, andre helt ensfarvet brune.

En Dobbeltbekkasin letter med et gennemtrængende hvæs få meter fra mig, og det gi'r det sædvanlige gib i én. To Mudderklirer fouragerer helt ude for enden af Langodde.

Det er underligt med det vejr, aldrig som man forventer, og nu skinner solen. Derfor beslutter jeg, at morgenkaffen skal drikkes herude på Langodde, mens jeg tæller, hvad der ligger på havet mod vest. Det er næsten samme billede som mod øst, stort set kun Knopsvaner. Dog kommer en flok Skarver, helt nøjagtigt 36, lavt hen over Vårø Knude. De skal nok ud og tømme havet for de sidste par Ålekvabber. Herfra hvor jeg sidder, kan jeg se andre Skarver. De 4 sidder ude på bundgarnspælene lige til højre for Knuden. Varmedisen visker pælene ud, og som de hænger der med udbredte vinger, ligner de mest de korsfæstede fra Golgata.

Ind over det brede stykke på Monnet kommer en rovfugl flyvende. Den er utrolig mørk, og jeg må studere den længe, før jeg får den bestemt til en Rørhøg han. En enkelt Tårnfalk muser derinde over engen.

Jeg kan næsten konstant høre regnspover. De kommer flyvende i små flokke på 5-10 stykker, faktisk helt ude fra Knuden og helt om til leddet ved indgangen til Monnet. På vej vestover støder jeg på en lille flok Tornirisk. De er enormt aktive - aldrig i ro – snakkende kommer de flyvende, alt andet end målrettet, for kort efter at slå sig ned i græsset. Og så forfra og om og om igen.

Når man er på Monnet, kan man næsten ikke andet end falde over de gule Engmyrer. Ikke kun bogstaveligt, men mest fordi deres tuer findes overalt. Det er uden sammenligning

det mest talrige dyr herude, på trods af at man næsten aldrig ser det. Jeg har i hvert fald ikke set en eneste ene. Den har vakt min nysgerrighed så meget, at jeg simpelthen måtte læse noget om det lille væsen. Hele dens færden og livscyklus er imponerende, og ikke mindst det enorme antal, der er på en strandeng som Monnet. Jeg har prøvet at gange op – det tal, man formoder, der er pr. kvadratmeter – til hvad der skulle være på hele Monnet. Der bli'r så mange nuller i tallet, at jeg ikke ved, hvad det hedder. Men, som jeg også læste, kan det udtrykkes på en anden og mere overskuelig måde. Hvis man forventer en tilvækst for kreaturer, der græsser på et sådant område på 110 kg. pr. ha. pr. år, er den tilsvarende tilvækst for Engmyre på 145 kg. Der må godt nok være mange myrer...ikke?

Over Vårø Knude er luften fuld af Digesvaler. Det fugtigvarme vejr må få insekterne til at flyve, og nu er der festmåltid for mindst 150 Digesvaler. Det tunge, fugtige vejr får mig også til at overveje en dukkert. Jeg har godt nok ikke fået badetøj med, men der jo ikke andre herude og ingen, der kan forarges, så der går ikke mange øjeblikke, før jeg er i bølgerne. Det er godt nok koldt, og kun mit "behårede" bryst får mig til at tro, at jeg stadig hører til hankønsvæsnerne.

Så er det op på Knuden og få en god varm kop kaffe. Mit obligatoriske tjek af øhavet fortæller, at der fra Hjortø til Strynø ligger mindst 5300 Knopsvaner. Det er ved at være høj-

sæson for fældning af svingfjer, kysterne er fyldt med dem. Nu samles de der ude på lavt vand, hvor de stadig kan fouragere, selv om de ikke kan flyve. Det store tilbagetræk af vadefugle er endnu ikke begyndt. Der har været lidt Mudderklirer og Hjejler langs sydkysten, men ellers ikke noget spændende. I bugten ved Søby Monnet er der heller ikke voldsomt med overraskelser, men 4 Krumnæbbede Ryler og en enkelt islandsk af slagsen forøger artslisten for i år. En lille eksotisk overraskelse i kraft af tre Sorte Svaner bliver det også til her i bugten. Mon ikke vi snart ser unger af denne faunaforfalskende parkfugl?

Det er blevet til mindst 4 forskellige Rørhøge i dag, alle med karakteristiske kendetegn. En enkelt Musvåge i hegnet mod nord og hele 47 Store Regnsøver helt inde ved leddet siger pænt farvel for denne dag. Vejret...ja, regnen udeblev, så beskrivelsen af Monnet i dårligt vejr må vente.

Fredag den 28. september

Det er halvt op på formiddagen, før jeg er herude i dag. Planen var, at jeg ville være her ved solopgang, men tågen lå så tæt til morgen, at jeg knap kunne ane hegnet på den anden side af vejen. Og hvem gider se på fugle under sådanne betingelser?

Selvom det stadig er diset nu, er det glædeligt, at Knuden derude længst mod vest tydeligt kan ses. Ud mod Langodde er det noget mere grumset; men mon ikke det letter snart?

Her er fuldkomment stille, ikke en vind rører sig, og end ikke en traktor eller en bil i det fjerne bryder denne helt specielle ro. Ved første øjekast er der ikke mange fugle, lufrummet er på nær nogle måger tomt. En flok Stillitser er dog en undtagelse, de kommer tæt hen over mig for kort efter at slå sig ned i nogle lave tidsler.

Et kig sydover i teleskopet afslører, at der er gæs derude. Her er rigtig mange, men jeg kan kun se deres hoveder, da de er dækket af landskabet og den høje vegetation. Desværre er en ny tågedyne ved at bevæge sig ind over Monnet, og selv om jeg både kan se Bramgæs og Grågæs i flokkelne, kan jeg ikke mere se, hvor mange af hver. Jeg må tættere på. Tågen er nu meget tæt. Om det er det, der gør gæssene så tillidsfulde, ved jeg ikke, for mindre end 100 meter fra dem kan jeg sætte mig, uden at de tager notits af min tilstedeværelse. Ja selv de normalt så sky Grågæs er rolige. Jeg beslutter mig for at gå ud til kysten og vente – og håbe på, at tågen snart letter. Himlen over mig er blå, men rundt om mig ligger tågen og reflekterer sollyset, så man næsten bliver sneblind. Jeg kan lige så godt tage min kaffe og madpakke nu, mens jeg venter. Ude over havet kan jeg høre Knortegæssene snakke.

Efter en halv times tid klarer det op ude fra vest af. Omkring 125 Gråænder, over 200 Blishøns og en del Krik- og Pibeænder kommer til syne i tågen. Da det bliver så klart, at Strynø

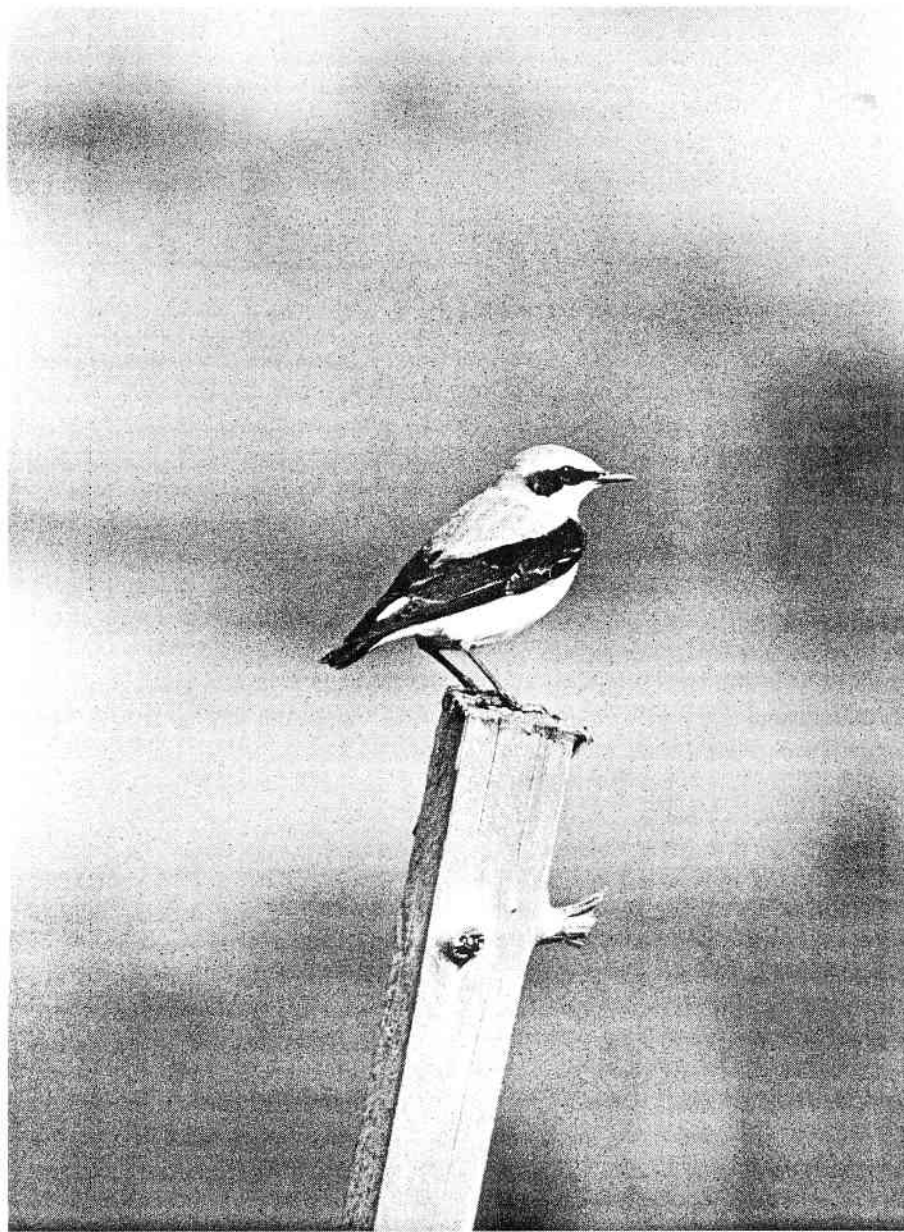
kan ses, kan jeg tælle godt 200 Knopsvaner derude. Nu er det også klart nok til, at jeg kan få gjort mandtal på gæssene derinde på engen. Det er ikke så enkelt. Her er måske 500-600 gæs i alt, der står blandt andet både Bram- og Grågæs, og den ujævne eng skjuler mange af fuglene. Jeg får det til ca. 200 Grågæs og 300-400 Bramgæs. Jeg har aldrig set så mange Bramgæs raste her på Monnet. De fleste græsser, men sjovt at se, hvordan enkelte fugle har placeret sig på små forhøjninger, hvorfra de med strakt hals holder vagt for resten af flokken. Hvornår mon der er vagtskifte?

Ude over havet er der uro. Det er Blishønsene, der pisker rundt, og jeg bliver straks opmærksom – er der Vandrefalk? Der er ingen tvivl om, at er der Vandrefalk, så har Blishønsene set den længe før, jeg har bemærket den, men hvor meget jeg end søger, kan jeg ikke se nogen. Det var nok falsk alarm.

Jeg ville godt have været ude på Langodde, men jeg nænner ikke at skræmme gæssene på vingerne.

Hvad der ligger mod øst på den anden side af Langodde, tæller jeg gennem teleskopet og må leve med, at der nok er noget, jeg overser.

En del Landsvaler og Engpibere trækker sydover, og lidt ryler, Strandhjejler og en Stor Præstekrave passerer forbi mig langs kysten. Da jeg går ud mod vest, letter en endnu en flok Grågæs næsten ude ved Knuden,

Stenpikker, én af Monnets efterårsgæster. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

jeg tæller 82. Sammen med dem letter en stor flok ænder som lægger sig lidt ud på havet. Det er Krikænder, og her er hele 320 af slagsen. Sjældent at se så mange i en flok her på egnen.

Det er meget lavvandet, og jeg går ned til kysten for at kigge lidt sten. En fin forstenet musling bliver det til.

Halvt Knuden rundt får jeg talt Skarverne på bundgarnspælene. Men jeg vil op på Knuden. Jeg må se, om der er Knortegæs på havet. Underligt nok er der kun ganske få, og jeg kan med god vilje højest få det til 30. Det er ikke mange, set i lyset af de godt 3000, vi så trække ved Dovns Klint i onsdags. Til gengæld er der mange Toppede Lappedykkere, som åbenbart er taget til havs igen.

I læ af den gamle vildrose og i selskab med et halvt hundrede kreaturer får jeg resterne af madpakken, mens jeg nyder synet af hele herlige Monnet i fugleperspektiv. I bugten ved Søby Monnet ligger endnu 10 Knortegæs samt 92 Knopsvaner. I bunden af bugten ligger også mange ænder, men dem tæller jeg, når jeg kommer tættere forbi. Da det stadig er noget diset, kan jeg ikke artsbestemme dem herfra. Til gengæld kan jeg se flere områder med store champignons langs kysten mod nord. Mon ikke de kan blive et lækkert supplement til aftensmaden.

Flot syn, Bramgæssene, og nu kan jeg tælle dem nøjagtig, der er 398 i alt. Da jeg går videre, er jeg klar over, at jeg forstyrrer dem. Men endnu 150 meter fra dem kan jeg i ro iagttage

dem, uden de letter. Der går rygter om at en Rødhalsed Gås er set mellem Bramgæs, vist et sted i Skåne, så det må da tjekkes. Men nej...ikke denne gang. Til sidst går de på vingerne, smukke, som de er, drager de tilbage, hvor de kom fra. Man må simpelthen begejstres, for smukkere gæs har vi vel ikke.

Nu kan jeg få plukket mine svampe og få talt ænderne i Søby Monnet. Med en lille flok på syv, som kommer trækkende fra øst, bliver det til i alt 18 Spidsænder her, men ellers er der ikke noget at skrive hjem om. 8 Store Regnsøver kommer lavt flyvende ind fra marken mod nord, mens en Musvåge og en Spurvehøg skruer sig op i lufrummet hen over dem. Et par Stenpikkere tester de små højdepunkter i landskabet, da jeg begiver mig hjemad. Det er alt.

Fra leddet får jeg et sidste kig ind over Monnet. Langt ind over bugten er en flok Stære, i en miniudgave af Sønderjyllands "sort sol", ved at lave flyveopvisning. I teleskopet kan jeg se en Spurvehøg på jagt midt i flokken. Det er altså årsagen til Stærenes viltre flugt.

DOF Fyns hjemmeside

Af Søren Gjaldbæk

Vil du vide hvor mange musvåger, der er set på Fyn de sidste 5 uger? Hvilke observationer RYT har indberettet siden 12. august? Hvor mange og hvilke lappedykkere, der er observeret i Brændegård Sø i september? Vil du have en liste over observationer af sjældne fugle i amtet de sidste 7 uger? Disse spørgsmål, og mange andre, kan let besvares ved at besøge DOF Fyns hjemmeside, takket være et stort arbejde udført af Martin og Hans Rytter. Alle observationer, som indberettes til DOF Fyn, bliver organiseret i en database, hvor man så kan søge og sortere efter interesse.

Som bruger vil man formodentlig gå ind under "observationer" og se den sædvanlige liste over de seneste dages iagttagelser. Som tidligere er nogle observationer skrevet med en bestemt farve, som det ses i skemaet nedenfor:

Det nye er, at man nu har adgang til ting:

Grøn:	Observationen er gjort på et usædvanligt tidspunkt – f.eks. Gulbug i januar eller Rødstrubet Lom i juni.
Blå:	Observationen er af (for arten) mange individer – f.eks. 4 Aftenfalk eller 142 Torniriser.
Rød:	Sjælden fugl, f.eks. Kirkeugle eller Rødstrubet Piber.
Fed Rød:	Meget sjælden fugl, f.eks. Ellekrage eller Sneugle.

Observationernes farvekoder

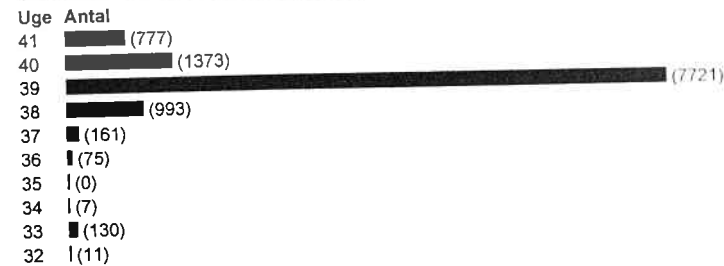
- Man kan søge i databasen ved at klikke ind på "søg".
- Man kan indtaste sine observationer direkte i databasen ved at klikke ind på "nye obs".

Søg og du skal finde

Går man ind på "søg" kan man specificere sine interesser. Der kan søges på art, artsgruppe, antal, periode, observatør og lokalitet samt kombinationer af disse. Det er altså i princippet muligt at få en liste over alle SG's observationer af mere end 25 Trøldænder i Slambassinnet i uge 38 – et resultat, der formodentlig ikke interesserer andre end SG, og muligvis heller ikke denne. Men der er et virkeligt stærkt søgeredskab, hvis man er interesseret i detailoplysninger af enhver karakter. Ved at gå ind under "statistik" kan man få en grafisk fremstilling af antallet af observationer af en art eller artsgruppe i en given periode, både træktal og rasttal

Statistik for observationer af Gæs

Trækkende individer fordelt på uger

Statistik over observationer af trækkende gæs over en 10 ugers periode.

bliver vist. Dette punkt har dog den svaghed, at programmet ikke kan sortere gengangere fra. Skulle 12 glade observatører have indberettet, at de har set Damklire i Bøjden Nor, vil statistikken oplyse, at der er set 12 Damklirer. Det er dog næppe et problem i praksis, da de fleste "søgere" også vil gå ind og kigge på de konkrete tal. Graferne vil altid give et fingerpeg om, hvornår der har været maksimum og minimum for forekomsten.

Indtastning af observationer

For at indtaste observationer til basen skal du oprettes som bruger. Det foregår særdeles enkelt: Man sender en e-mail til Hans Rytter (obs@doffyn.dk) med sine DOF-initialer (RYT, MMJ, etc.), der bliver ens "brugernavn". Derudover opgiver man et "password" efter eget valg, så man ikke kommer til at opleve, at andre indberetter i ens navn. I den forbindelse skal man opgive en e-mail-

adresse og/eller et telefonnummer, så de, der administrerer databasen, kan komme i kontakt med én, hvis der skulle være spørgsmål om ens observation. Oprettningen tager 20 sekunder, så utålmodige sjæle behøver ikke at holde sig tilbage. Når man klikker ind på "nye obs" opgiver man sit brugernavn og password. Der kommer så et skema, hvori lokalitet, dato og tidsrum indtastes, og et skema til indtastning af arter. Heri skrives art, antal, adfærd, alder og bemærkninger. Adfærden beskrives af nogle forud definerede adfærds-koder, f. eks.:

SY, N, NØ, Ø, SØ, S, SV, V, NV, TF, R.

SY betyder syngende, de næste 8 angiver en trækretning, TF betyder trækforsøgende og R rastende. Føler man sig ikke dækket ind af disse muligheder kan man skrive en kommentar i feltet "bemærkning". Har man f.eks. set 230 Musvåger trække SV og

100 Musvåger trække lidt syd, returnere, skrue rundt en halv times tid, inden flokken gled nord kan det indberettes til basen som 2 poster, se nedenfor.

Nu er det ikke altid, at man har fået spurgt fuglen om, hvor gammel den er, og måske har man ikke lagt mærke til fuglens adfærd og måske har man ikke noget at bemærke. Det betyder ikke noget for registreringen, men der skal opgives et antal, ellers bliver ens observation ikke registreret. Hvis man ikke er sikker på antallet, kan man give et kvalificeret gæt og så skrive i "bemærkning" at tallet ikke er eksakt. Har man f.eks. været på Fyns Hoved og oplevet, at der var Rødhalse i hvert eneste krat, kunne man indberette det, som det ses nederst på siden.

Under indtastning navigerer man lettest i skemaet efter følgende regler: Man går et felt frem med "Tab" (tabulatortasten) og et felt tilbage med "Shift+Tab". Man bør undgå "mellemrum" efter artsnavnet, da programmet i skrivende stund vil opfatte

det som en stavefejl – det vil blive rettet senere.

Når skemaet er udfyldt klikker man i feltet "OK". Programmet viser nu ens indtastninger, så man kan se efter, om det nu var det, man mente. Nogle af disse vil sikkert være skrevet med rødt – det har i hvert fald været tilfældet for alle mine forsøg. Det betyder, at der er en stavefejl eller en anden uregelmæssighed. F.eks. accepterer programmet ikke "Edderfugl", det skal være "Ederfugl". Hvis en post er skrevet med rødt, og man ikke kan se en stavefejl, kan problemet være, at man har tastet "mellemrum" efter artsnavnet, f.eks. "Huldue_" og ikke "Huldue". Man går så ned i bunden af siden, hvor man kan klikke sig tilbage til indtastningsskemaet og rette fejlene. Når man har fået rettet fejlene bekræftes indtastningerne, og indberetningen er slut. De bliver øjeblikkeligt sat på hjemmesidens visning af observationer, hvilket man kan overbevise sig om ved at gå ind under "obs". Observationer, som systemet opfatter som

Art	Antal	Adfærd	Alder	Køn	Bemærkninger
vindrossel	32	S			
havørn	2	R			1 1k, 1 ad
rødhals	250	R			minimum
musvåge	230	SV			
musvåge	100	TF			senere N

Udsnit af skemaet til indberetning af observationer.

følsomme, vil dog blive skjult – prøv f.eks. med Havørn i yngletiden. De første 24 timer efter indberetningen vil observationen være angivet med [NY]. Indtastningsskemaet har kun plads til 30 poster, har man flere må man oprette et nyt skema. Hvis man sørger for at "hovedet" med lokalitet, dato og tidsrum er det samme, bliver observationerne vist under et på hjemmesiden.

Advarsel: Man skal ikke klikke i feltet "Tilbage" (det er markeret med en venstre-pil), som normalt bringer én tilbage til forrige side. Det vil slette indtastningsskemaet, og man bliver nødt til at starte forfra. Ligeledes vil ethvert forsøg på at rette i adfærds-koderne med "delete" slette hele skemaet – der er kun de kanoniske adfærds-koder.

Ovenstående skulle nødtigt virke afskrækkende – systemet er meget brugervenligt og selvinstruerende, det kan kun anbefales at prøve. Der er ingen problemer ved brugen, når blot man ikke prøver at ændre adfærds-koderne, og ikke klikker i det (fra internt) normale "tilbage-felt".

Projektet

Ideen om, at folk selv skulle kunne indtaste deres observationer til hjemmesiden, er af ældre dato (det vil i IT-alderen sige et par år), der var blot ikke de tekniske muligheder til stede. De dukkede op senere, og i februar kunne Martin Rytter se, at det ville kunne lade sig gøre at få systemet til at køre i praksis. Sammen med "far-

mand", Hans Rytter, gik de i gang i det små. Bestyrelsen for DOF-Fyn blev inddraget, og de bevilgede den computer, der i dag dels kører hjemmesiden, dels kører databasen og dels kører foreningens e-mail. Mange timer blev brugt, inden systemet var klart til prøvekørsel i slutningen af august. En lille kreds prøvekørte indtastningssystemet i et par uger, så eventuelle fejl kunne blive luget ud. I dag, hvor systemet har været i brug i knap 2 måneder er der meldt 3800 observationer ind, de 90% fra observatører, der er tilmeldt som brugere. Der er plads til flere millioner poster,

Martin Rytter, programmør på DOF-Fyn Webbase.

så man behøver ikke at holde sig tilbage! Systemet administreres af en administrationsgruppe, der blandt andet indtaster observationer, som indsendes på anden vis: pr. telefon, e-mail eller almindelig post. Man skal altså ikke afholde sig fra at indsende sine observationer på "klassisk vis", hvis det er det, man har det bedst med. Erfaringerne har vist, at flere og flere indsender observationer via PC, så tiden er moden til denne nyskabelse. Det sparer Jacob Sterup Andersen for det meget store arbejde, som det har været at indtaste alle årets observationer til brug for udarbejdelse af årsrapporten; de fleste vil fremover være indtastet af observatørerne. Tidligere har det kun været muligt, hvis observatørerne gjorde brug af DOF-basen, der ikke er videre brugervenlig, og måske blandt andet derfor kun blev benyttet af en lille sektererisk skare. Administrationsgruppen er også "politimyndighed": usandsynlige observationer saneres væk, hvis de ikke kan bekræftes, systemet skal være troværdigt. Man behøver ikke at bekymre sig om, hvorvidt de oplysninger man indsender måske ikke burde offentliggøres, det kunne for eksempel være tilfældet for sjældne ynglefugle eller for truede arter. Systemet tilbageholder automatisk sådanne indberetninger, som kun vil indgå i statistikker og rapporter, når det er forsvarligt.

I forbindelse med det ny system er DOF-Fyns telefonsvarer blevet nedlagt, den bliver i forvejen brugt af meget få. Observationer, der ikke indberettes via hjemmesiden, kan viderebringes via telefon på 62 27 20 26 eller 23 34 86 36, på e-mail "obs@doffyn.dk" eller traditionel post ("snail-mail") til Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup. I øvrigt kan man henvende sig til alle administrationsgruppens medlemmer – se under hjemmesidens punkt "Kontakt".

Fremtid

Lige nu koncentrerer systemdesignerne sig naturligvis om at trimme systemet, så det bliver så godt og let at bruge som muligt. Nogle amter har ytret ønske om at komme med. Det vil være muligt at sende meddelelser ud til folks mobiltelefoner – hvis de skulle ytre ønske herom. Man vil kunne indsende mødeindkaldelser eller annoncere fugleture. Man vil selv være i stand til at bestemme, hvilke oplysninger, der skal vises.

Vi har givetvis ikke set det sidste fra de to "Ryttere", som fortjener stor og uforbeholden ros for såvel kreativitet som kolossal arbejdsindsats – resultatet er imponerende og til stor glæde for alle, der vil følge med i, hvad der foregår på fuglefronten.

Æbeløfredningen

Af Jens Bækkelund

Æbeløfredningen, som vi har fulgt i Havrevimpen, er nu endelig ved at nå sin afslutning. Jens Bækkelund boede i hele 1999 i forpagterboligen på Æbelø.

Allerede i 1987 prioriterede Fyns Amt Æbelø højt. Man mente, at skoven skulle udlægges til urørt naturskov.

I 1989 besøgte Fyns Amt og Danmarks Naturfredningsforening (DN) Æbelø. Senere på året bad man ejeren af Æbelø, Grevenkop-Castenskiold, om et møde for at drøfte en eventuel fredning. Ejeren var dog ikke særlig samarbejdsvillig, og da denne i 1992 fældede 6 ha. gammel bøge- og egeskov, nedlagde Skov- og Naturstyrelsen i 1992 §34-forbud for at forhindre yderligere hugst. Den 2. februar 1994 rejste DN og Skov- og Naturstyrelsen fredningssag for Æbelø, Æbelø Holm og Dræet. *(Et kort over området kan findes i Havrevimpen nr. 2, 1999, side 16).*

Den tidligere ejer gik imidlertid konkurs og den 1. maj 1995 købte Aage V. Jensens Fonde, som blandt andet også ejer Vejlerne, Ølundgårds Inddæmning og Firtalsstrand, øerne. Herefter gik fredningsforhandlingerne meget lettere, og i august 1998 kom Fredningsnævnets endelige afgørelse. Der var dog uenighed om enkelte punkter, især om hvorvidt nordkysten skulle lukkes for offentligheden. Det ønskede blandt andet ejeren, DOF og Fugleværnsfonden for at skabe mest

mulig fred og ro for fugle og dyr og for at se, hvordan naturen ville udvikle sig.

Derefter blev sagen taget op i Naturklagenævnet, som nu er kommet med den endelige afgørelse.

Den går kort fortalt ud på, at skoven skal overgå til urørt naturskov, hvor der hverken må plantes eller fældes træer og andre planter, bortset fra brændsel til øen. Grøfterne på den centrale del af øen tilstoppes, så man får en højere vandstand. Nordkysten er ikke blevet lukket, så man kan stadig gå hele øen rundt langs stranden. Til gengæld er enkelte skovveje blevet lukket, hvilket giver mere dybde i skoven og dermed mere fred og ro for fugle og dyr. Der må heller ikke udsættes Fasaner eller andre arter ud på øerne. Tidligere blev der udsat op til 15.000 Fasaner om året på Æbelø. Vildtbestanden skal holdes på et passende niveau, så skoven kan forynge sig selv. Der er ikke fastsat noget antal, det skal vurderes på længere sigt; men en bestand på 80-100 Dådyr som nu ser ud til at være passende.

Æbelø har på 10 år forandret sig fra at være en intensivt drevet skov- og jagtejendom til at være en ø med urørt naturskov.

Letland, maj 2001

Af "Den lille rejseleder" – alias Hans Rytter

Indledning

Tirsdag morgen, den 22/5 2001, samledes 20 mennesker i Kastrup Lufthavn. De havde et fælles mål: en fugletur til Letland. Kontakterne i Letland havde "Den lille rejseleder", fået efter adskillige besøg i landet. Det var derfor muligt ved gode venners hjælp at sammensætte en spændende og billig tur.

Turen blev udbudt som en "overlevelsestur" med en latent mangel på komfort og luksus. Der var arrangeret 1 varmt måltid mad hver aften, og resten af måltiderne måtte turdeltagerne selv sørge for i form af fælles indkøb og "køkkentjans"...

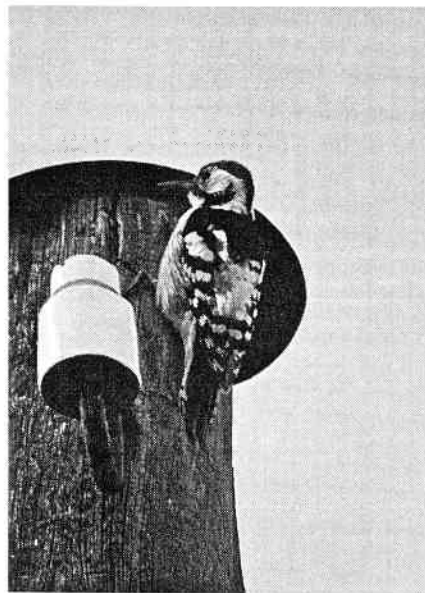
Klokken 13:00 lokal tid blev vi hentet i Riga Lufthavn af engelsktalende Rita og chaufføren Guntis og hans 24-personers bus. Bussen var af russisk fabrikat, og designet til at klare de barske veje ovre i Sibirien. En rigtig slider er sjældent en skønhedsåbenbaring, og det var vores bus heller ikke! Mange af turdeltagerne sank mundvandet en ekstra gang, inden de steg ombord.

Den gamle bus holdt, dog hvad den havde lovet. Den førte os 1709 km rundt på nogle af de ringeste veje i Letland, kun afbrudt af 3 punkteringer...

På de 9 dage turen varede nåede vi at observere 160 arter.

Fra dagbogen

Det første hit kom i bogen efter en times kørsel. I landsbyen Taurupe skulle Rita ind og ringe til landbrugsskolen i Ergli, hvor vi skulle bo og spise de første 2 nætter for at advisere om hvornår vi kunne være fremme. Imedens gik folk rundt i omegnen, og snart lød der et brøl fra Niels – han

Hvidrygget Spætte.
Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

havde spottet en Hvidrygget Flag-spætte i birketræerne et stykke henne ad vejen. Det viste sig, den havde rede med unger i toppen af en knækket birk.

Brølet tømte den nærliggende "smugkro" for ornitologer, der lod vodka og andet "pullimut" passe sig selv for at komme ud at se fuglene. Efter lang tids observation, og et par ruller film senere, drak de sidste ud, og vi fortsatte vor færd.

Onsdagen blev brugt til at udforske højlandet omkring Ergli, der ligger 100 km øst for Riga. Vi var ude og besøge nogle højmoser, hvor der blandt andet blev set 5 Lille Skrigeørn i luften på en gang og en sø med 3 fredede småøer. På det sidste sted havde "Den store rejseleder", alias Flemming, nogle problemer med optikken. Han havde byttet kikkert med Mogens, og den lille Zeiss Jena tegnede i "Den store rejseleders" øjne alle Allikerne glinsende blågrønne, hvilket fik ham til at råbe "Ellekra-ge"!!! mange gange...

Om aftenen skulle alle turdeltagerne have lidt kultur, så de blev slæbt med ud til "Braki". En gammel museumsgård hvor en af Letlands store digtere har boet. Vi blev vist rundt af en tysktalende guide, så Jørgen måtte lige træde i karakter med sine tyskkundskaber.

Efter rundturen på gården gik vi en tur ud på engen. Her blev vi igen

afbrudt af et "primatbrøl": "Ugle"! Det viste hurtigt at være en ordentlig basse, og snart stod det klart, at vi havde scoret turens andet "råhit" – Slagugle. Guiden stod med åben mund og betragtede hvordan 20 voksne mennesker kunne te sig med et hit i nærheden. Bag efter var hun meget forstående...

Tilbage i Ergli skulle hittet skylles ned. Tretten af deltagerne havde aldrig observeret Slagugle før, så det blev lidt sent...

Torsdag skulle vi mødes med vores guide, Andris, ved en gammel forladt rede af Sort Stork. Vi mødtes til den aftalte tid og blev straks ført ind i skoven for at se reden. Det blev en fugtig tur! Skovene i Letland er meget fugtige, og mange steder står der blankt vand året rundt.

Andris fortalte, at antallet af ynglende Sorte Storke er faldende. Det skyldes primært forstyrrelser ved rederne. Den eneste reelle indtægtskilde man har i de fattige landområder er skovdrift. Skoven dækker omkring 40 % af arealet, og der sker i disse år en kraftig rovdrift på skovene.

Når man får kendskab til en ynglende Sort Stork forsøger man at oprette en 15 ha forstyrrelsesfri zone i en cirkel omkring reden. I princippet mener alle det er en god ide, men i praksis er det svært – læs umuligt – at få skovfolkene til at efterleve aftalerne.

Slagugle. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Klokken 11 var vi fremme ved administrationsbygningen for "Teici Nature Reserve" der ligger i landsbyen Laudona. Andris, der er videnskabelig medarbejder på stationen, viste os en udstilling om området og fortalte om deres arbejde i højmosen.

De følgende 2 timer blev brugt til at observere i området omkring stationen, der er et særdeles fuglerigt område.

Klokken 13 gik turen mod "Krustkalni Nature Reserve". En 2912 ha stor næsten uberørt natur-skov. Der er registreret 142 arter i området, hvor af 106 arter er ynglende, 14 arter er sandsynligvis ynglende og 22 arter er registreret som trækende.

De største attraktioner af ynglefugle i reservatet er Tretået Spætte med 10-12 par, Hvidrygget Flag-spætte og et overraskende højt antal

Hjerper med 100-130 par, Lille Skri-geørn 1 par, Lille Skri-geørn 1 par, Sort Stork 1-3 par, Nat-ugle 10-13 par, Slagugle 3 par samt Spurveugle, Skovhornugle og Perle-ugle. Vi nåede ikke at observere nogen af delene...

Sidst på eftermiddagen blev vi indkvarteret under primitive forhold på reservatets "hotel" i landsbyen Murmanstiene. Der var 6 senge til deling, så de fleste sov på liggeun-derlag og madrasser på gulvet.

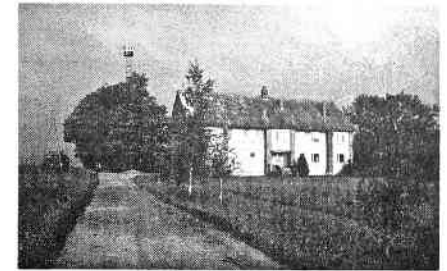
Inden aftensmaden var vi inde i den lokale butik, hos "Sandra", for at handle ind til næste dag. Det viste sig den gode Sandra var en ung og ener-gisk kvinde, der havde fået sat gang i den lokale handel. Blandt andet ud-skænkede hun fadøl til kunderne til den fordelagtige pris af 20 centimer (~2,60 Dkr.) for 0,4 liter. Et kanontil-bud vi skulle komme til at benytte os flittigt af de følgende dage...

Den varme mad blev de følgende 4 dage indtaget på landbrugsskolen i Barkava. Der blev virkelig kræset for os med en tre-retters menu og ele-gant betjening.

På vej tilbage til Murmanstiene kom "Den store rejseleder" i tanke om, at han vist havde vist glemte at købe "noget", så vi måtte lige en tur ind til "Sandra" igen. Det trak noget ud, inden vi kom tilbage til "hotellet", og den gode Sandra smilede over hele hovedet med al den omsætning, hun pludseligt havde fået. Da "Den store

rejseleder" skulle give hende et far-velknus smilede hun stadig over hele hovedet, lige indtil høreapparaterne begyndte at hyle over al den nærkon-takt...

Fredag morgen klokken 06:00 drog vi af sted fra "hotellet". Turens første mål var nogle store marker et

"Hotellet" i Murmanstiene.

Foto: Hans Rytter.

par kilometer vest på, hvor vi hurtigt fandt, hvad vi søgte; Urfugl. Vi så en 8-9 fugle i det flotte morgenlys.

Senere drog vi videre mod vest ud mod øen Siksala, der ligger midt i højmosen, der er på 19.000 ha. På vejen derud strøg der en Hjerpe hen over vejen. Desværre var det kun de forreste i bussen der nåede at se den.

Før vi nåede ud til øen var de fle-ste en tur inde i højmosen. For at komme der ind, skulle vi balancere hen over en kanal på en udlagt træ-stamme, og det tog modet fra "tøse-drengene", der var bange for "lidt vand".

Det blev en tung og fugtig tur, men udbyttet var flot i form af de mange kønne planter og ynglende hejler og Traner.

"Tøsedrengene" gik de ca. 2 km ad vejen ud til fugletårnet på Siksala, hvor vi alle mødtes for at spise morgenmad.

Fugletårnet på Siksala er omkring 25 meter højt, så deroppe fra er der en forrygende udsigt ud over hele området.

Efter middag var vi ude at se Slagugle igen. Andris har omkring 50 kasser hængende i skovene i området. De 10 var kasser beboet af Slagugle, og vi var ude at besøge to af stederne. Fuglene var rolige, og der var gode muligheder for at fotografere. Det er slet ikke almindeligt, at man viser ynglende fugle frem på den måde, men med Slagugle gør man en undtagelse. Det har vist sig, at artens aggressive sindelag også til en vis grad beskytter den mod "stress" af menneskebesøg...

Sidste besøg før aftensmaden var "Barkava Egeskov", der er kendt som en rigtig god skov for spætter. Her fandt vi turens første Mellemlag-spætte.

Efter aftensmaden på landbrugsskolen var vi lige inde hos "Sandra" for at gøre de nødvendige indkøb (læs: PORTALIS) og holde "afterbirding"...

Lørdag blev en kold og blæsende dag, hvor både mennesker og fugle frøs...

Klokken 06:15 gik turen mod Lake Lubans. Søen er helt omkranset og kontrolleret af dæmninger. For få årtier siden var dens udstrækning mere end dobbelt så stor, men i 60erne til 80erne anlagde man det store net af fiskedamme omkring Idena og Nagli for at producere karper til konsum. Karpe er ikke så populær en spise-fisk mere, og mange af dammene ligger ubenyttede og tilgroede hen. Afhængig af vandstanden udgør de mere eller mindre gode lokaliteter for vandfugle. Generelt var vandstanden alt for høj til at tilgodese fuglene. Blandt andet var antallet af Sortterne skuffende lavt, og Hvidvinget Terne blev slet ikke registreret. Det kan dog skyldes, at den endnu ikke var nået frem til yngleområdet.

Hele området med fiskedammene er privatejet. Det indebærer man skal spørge om lov, og nogle gange betale for at få adgang til området.

Med en relativ lille indsats, i form af en forvaltningsplan for området, kunne det gøres meget mere attraktivt for fuglene. Planen skulle bestå i at regulere vandstanden i de ubenyttede damme, således at der kunne skabes sjappede enge.

Vi kørte ad en lille grusvej på dæmningen langs søens vestlige bred. Ved det første stop fandt vi en enkel

Flodsanger.

Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Græshoppesanger syngende, og det skulle vise sig at være den eneste, vi registrerede på turen. Arten var øjensynligt ikke kommet tilbage fra vinterkvartererne på grund af det kolde vejr.

Ved de efterfølgende stop langs søen fandt vi blandt andet Dværghmåge, Sortterne og en enkel Havørn. I søen er der inden for de seneste år etableret en lille koloni af ynglende Skarv. I rørbræmmerne sad Drosselrørsanger, Sivsanger, Flodsanger og

Rørsanger og sang med få meters mellemrum.

Søndag vågnede vi op til en dag med solskin og kun jævn vind. Fra morgenstunden kørte vi direkte til Lake Luban igen. Dagens program var fiskedammene omkring Nagli.

Ved den første dam, syd for Nagli, blev vi modtaget af en rastende Rovterne. Den sad sammen med en flok Hættemåger og nød morgensolen. Vi sneg os derefter ind i området. Første gennemgang gav ikke rigtig noget af det, vi søgte, men da vi havde gået rundt en halv times tid fandt vi 3 Havørne, der sad og rastede i et træ.

Pungmejse. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

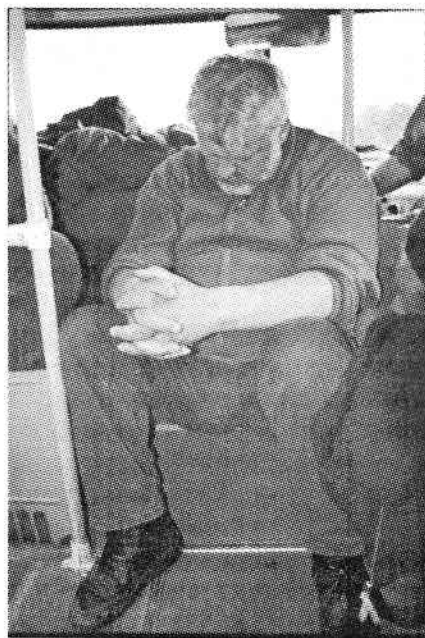
På vej tilbage til bussen skete det! 2 Sorte Storke kom svævende ind over området for at finde et egnet sted at fiske. Den ene satte sig ved en fiskedam og kunne betragtes igennem kikkert og teleskop. Erik prøvede at få et billede af den, men den var lidt for langt væk.

Ved middagstid havde vi en aftale om at komme ind i området øst for Nagli. Det var meget besværligt at få aftalen i stand, så vi måtte gå fra vejen og ind i området. Knapt ude af bussen så vi den første Pungmejse, og det skulle vise sig, at vi i løbet af dagen skulle finde 3 reder hængende i træerne langs vejen.

Vores guide, Andris, gik direkte ud til huset for at snakke med ejeren om den her tilladelse. Da han kom der ud viste det sig, at grunden til besværlighederne med kommunikationen var druk! Ejeren havde dagen før fået besøg af den pensionerede formand for SU i Letland, og de havde fejret gensynet med hinanden noget heftigt...

"Afterbirding" hos "Sandra" som sædvanligt. Hun havde godt nok lukket butikken her søndag aften, men det blev der hurtigt lavet om på.... Hele familien stod ude på trappen og vinkede farvel til os, da vi drog tilbage til "hotellet"...

Mandag morgen efter morgenmad og pakning drog vi af sted klokken 07:15. Vi skulle i dagens løb køre

Det er anstrengende at være på farten. Foto: Erik Thomsen.

cirka 350 kilometer til Kemerī, vest for Riga.

Turen gik syd om Teicu, hvor vi gjorde et stop ved togviadukten for at kaste et sidste blik ind over området.

Ved Ogre svingede vi mod nord for at komme op til motorvejen mellem Riga og Sigulda. Sydøst for Garkalne skulle vi ind og besøge en lokalitet på en gammel russisk militærbase. Vel ankommet, og knapt ude af bussen, fandt vi det, vi søgte; Ellekrage. En fugl sad på en lysmast et

par hundrede meter væk, og snart efter opdagede vi endnu 2 fugle i færd med at fange insekter. Et par ynglende Hærfugle på lokaliteten lod sig ikke se...

Turen gik derefter igennem myldretrafikken i Riga og ud til Kemerī lige vest for Jurmala. Vi blev efter nogen snak frem og tilbage indkvarteret i administrationsbygningen "Meza Maja". Efter aftalen skulle der være rigeligt med plads; men den holdt ikke i praksis, så vi måtte sove på kryds og tværs i flere lokaler og på én gang.

Stor Skrigeørn. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Efter indkvarteringen var de fleste ude og se på parken. Her gjorde en gruppe på 6-7 personer den første observation af Tretået Spætte.

Tirsdag morgen, fra morgenstunden, drog vi med vores assisterende guide, Jānis, ud i området for at lede efter spætter. Først prøvede vi et område kendt for at huse Tretået Spætte,

men vi fandt ingen. Derimod var der en del ynglende Svaleklirer i skoven.

Vi prøvede derefter et nyt sted kendt for at huse Hvidrygget Flagspætte. Her var vi mere heldige og fandt en enkel fugl. Redehullet kunne vi desværre ikke finde...

På vej ind i bussen opdagede vi en Lille Skrigeørn nogle få hundrede meter væk. Den fløj lidt rundt i området til stor glæde for alle. Lidt senere så vi et par Agerhøns – en sjældent fugl i Letland.

På vej tilbage til Kemerī holdt vi ind for at se på en Bomlærke, der var fundet dagen før. Den var et meget stort hit i Letland, og efterfølgende har vi hørt, at den er blevet "twitchet" af rigtig mange lokale ornitologer. Lidt senere fandt vi endnu et "råhit"! En Stor Skrigeørn viste sig på himmelen. Arten er sjældent i Letland, og det var første gang, begge vore guider stiftede bekendtskab med arten i felten...

Observationen af Bomlærken og den Store Skrigeørn blev straks rapporteret til Letlands Ornitologiske Forening.

Observationen af den Tretåede Spætte aftenen før nagede en del af gruppen, så vi kørte tidligt hjem til "Meza Maja" for at se, om det kunne lykkes at finde den igen. Den lod sig ikke se...

Onsdag morgen var alle var tidligt oppe for at komme ud og lede efter

spætter. Efter et kvarters søgen fandt den første gruppe den Tretåede Spætte i et træ. Det lykkedes at få nogle flere folk kaldt hid, inden den forsvandt ind i skoven.

En times tid senere blev den Tretåede Spætte genfundet det samme sted igen, og det lykkedes for en del flere at se den. Til sidst var det vist kun "Den store rejseleder", der ikke havde set fuglen. Han løber jo heller ikke så stærkt som de gør i Brugsen i Ulbølle...

Turens sidste lokalitet var sydsiden af Lake Babites. Efter lidt søgen fandt vi en Sort Stork inde over skoven, og lige inden vi drog af mod Riga, kom den Store Skrigørn fra da-

gen før ind over vore hoveder. Den ville bare vinke farvel til os.

Afslutning

Efter en stille og rolig flyvning landede vi i Kastrup klokken 18:35. Med en hektisk paskontrol og lidt "løb med oppakning" nåede vi lige akkurat toget til Fyn. Eskild kom desværre ned på den forkerede perron, men vi nåede at få ham indfanget, inden togføreren fløjtede til afgang.

Der var en god stemning hjem i toget. Alle virkede glade og tilfredse – eller også var de bare trætte... Der blev allerede på det tidspunkt snakket om at gentage turen, så hvem ved, hvad der sker foråret 2003...

Sort Stork med redemateriale, Letland. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Uglefinder i Kattepine

Af Esben Eriksen

En artikel om en fejløbs af Vandsanger, som vi bragte i Havrevimpen nr 1. 2000 har sat gang i selvransagelserne og erindringer hos flere ornitologer. Vi har modtaget et par bekendelser, her en af dem.

Har man blot én gang hørt den eller én gang set den dybt i øjnene, ja så er fyldes man for altid med dyb respekt for denne Danmarks nye konge i fugleverdenen. Den Store Hornugle.

Det var netop med en sådan fascination af denne mægtige ugle, at min kammerat Rasmus og jeg havde sat os for at ville kortlægge bestanden omkring Silkeborg, hvor vi begge boede. Det siger sig selv, at få interesse for en fugl, der har en noget forskudt døgnrytme, kan være ganske krævede. Læg dertil at al aktivitet fra vores side skete på cykel i det ganske kupe-rede område omkring Silkeborg i februar måned.

Først studerede vi kort og diskuterede egnede biotoper. Samtaler med Jørgen Terp Lauersen, DK's absolut førende uglemand, gav os den viden, at den Store Hornugle til en vis grad var knyttet til vådområder, hvor den om natten overraskede vandfugle ved at slå dem på vandet. En viden der er "meget" brugbar, når man taler om Silkeborgegnen, også kaldet Søhøjlandet. Vi vidste fra egne oplevelser og litteratur, at den Store Hornugle i Danmark har en forkærlighed for grusgrave. Dem er der rigtig mange af omkring Silkeborg, så det var loven-

de; men netop ved Silkeborg var der eksempler på, at den Store Hornugle også havde ynglet på stejle skræninger inde i skovene. Stejle skrænter i skov er der endnu flere af ved Silkeborg. Kort sagt. Der kunne være Store Hornugler over alt! Trods vores eufori var vi realistiske nok til at indse, at det nok ikke var tilfældet.

Jeg vil her berette om en ugleaften sidst i februar, der fik en helt særlig betydning for ugleundersøgelsen. Klokken var ca. 17.30, og dagen var ved at gå på held. Et kig på termometeret sagde minus ni grader, dette ville uden tvivl blive den koldeste nat - so far. Rygsækken var bevæbnet med en kande varm kaffe og overtrækstøj, begge dele skulle varme, når jeg nåede grusgraven otte kilometer væk, som var første stop.

Klokken 18.00 står jeg klar ved grusgraven. Jeg har udset denne, da lokale beboere har set en Stor Hornugle jage en hare ved højlys dag et par km. syd for, og der er ingen andre oplagte lokaliteter lige i nærheden. Mørket sænker sig, granerne på sydkanten af grusgraven smelter sammen. I hver anden grantop sidder efterhånden en Stor Hornugle, men med sammenknebne øjne og kikkert kan

jeg stadig afsløre, at det ikke er tilfældet. Jeg bevæger mig nu ind i ornitologens skumringstime eller fejllobstime, der hvor drømmene får frit spil uden mulighed for selvkontrol før næste dag. Kun andejægeren kan i dette lys få vished. Himlen er endnu lys i vest, og kun mod himlen her er det endnu muligt at bestemme "proportionsfugle". Et par ænders vingesus høres og bestemmes til gråender, da de flyver ind i lyset fra vest.

Der er meget stille. Mange stjerner er kommet frem. Nu er der kun en tynd smal stribe lys over grusgravkanten i vest. Jeg afsøger kanten af grusgraven og trætoppene igen og igen. Nu er det snart kun en tudende ugle, der kan afsløre dens tilstedeværelse. En bekymret nabo kommer forbi og skal høre nærmere om, hvad jeg laver der. En kort snak får ham beroliget, men tydeligt uforstående overfor, at en mand stiller sig op i mørke, på en vej, nær en grusgrav, i nu minus ti grader, for at lytte efter en ugle, som måske slet ikke er der, og han går igen.

Men det er den. Så snart manden var væk, panorerede jeg igen efter alt, der endnu kunne skelnes fra den mørke vinterhimmel. Og der på vestkanten sidder den. I sin silhuet mod den lyse stribe. Ud af ingenting. Den var der bare. En stor klump med et rundt hoved, sådan tager den sig ud mod himlen. Det er simpelthen for vildt. Dette er det fjerde par vi finder på kun en uge. Hvor mange kan der så ikke være, når man blot kan trille ud

til en tilfældig grusgrav og finde endnu et par af Stor Hornugle. Godt nok har jeg kun set denne ene fugl, men territoriet er helt sikkert besat.

Nu skimter jeg ørene – som små trekanter stritter fjertotterne op mod den lyse himmel. Helt stille sidder den. Spejder den mon efter den hare, jeg så da jeg kom. Pindsvin som elers er den Store Hornugles foretrukne spise kan den i al fald ikke få i denne bidende kulde. Selvom jeg kun kan se uglen i silhuet, er det en næsten skræmmende attitude den udstråler – alle sovende fugle er potentielle byttedyr, og harene skal ikke føle sig sikre.

Jeg kan næsten ikke vente med at ringe til Rasmus. Men jeg venter til i morgen, måske har jeg mere at fortælle. Hvor skal jeg nu køre hen? Den sidder jo bare der og glør, og jeg kan snart ikke se den mere. Nej, jeg må se den flyve.

Hov hvad var det? Der var en bevægelse lige til højre for uglen. Var det en hurtig vingebevægelse fra magen, der måske sidder lavere og derfor ikke er synlig? Der var bevægelsen igen! Jeg mærker at hjertet begynder at hamre. Et gys løber ned ad ryggen. Munden tørrer med ét ud. Jeg har alle symptomer på "fejlobsfeber". Jeg må have set forkert, det kan ikke passe. Jeg har jo set den rimeligt. Om end kun i silhuet i det allersidste lys. Jeg ved jo, hvad jeg har set. Det er en Stor Hornugle. Jeg synes pludselig, at grusgraven syner skræmmende og uvelkommen med

sine store maskiner, der står som store frysende skygger i mørket. Den sidder helt stille igen. Hvad var det, jeg så før? Det må da være en, en en kat!!! Pludselig rejser den sig og spadserer hen ad kanten. Et par gange rejser den halen ligesom for at hovere. Som om den vidste, hvor ydmyget jeg føler mig. "Kan du se min hale?" "Kan du se den?"

Slukøret cyklede jeg lige hjem. Paranoidt kiggede jeg mig tilbage flere gange, havde nogen set mig? Flov over at vide, at hvis jeg ikke var blevet for at se den lette, og det gjorde den af gode grunde aldrig, så havde jeg noteret en Stor Hornugle. Her fire år efter er det rart at få lettet hjertet. Men vores ugleprojekt blev aldrig helt det samme, og jeg ledte aldrig efter uglerne med samme entusiasme.

Efterskrift:

Vi kendte to par på forhånd, og vi fandt et selv, så udbyttet blev aldrig så stort som håbet. Det skyldes primært, at vi brugte meget tid på at lede efter uglerne på forkerte tidspunkter. Uglernes tudeaktivitet er størst ved skumring og dæmring, hvor vi også søgte de øvrige natteimer. Det kostede mange kræfter på cykel i vintermørket. En anden grund er, at etablerede par kan være meget tavse. Således kan man sagtens besøge en uglelokalitet mange gange uden at høre uglerne. En bedre taktik ville være også at besøge lokaliteten i dagtimerne for at finde gylp og sidst men ikke

mindst - lad dig ikke slå ud af en fejl-obs.

Uglerne er sårbare over for forstyrrelse, så man bør på holde en god afstand til uglerne på ynglepladserne - brug kikkert/ teleskop og lyt på lang afstand. En Stor Hornugle kan på stille aftener høres fem kilometer borte. Hvornår mon den tuder på Fyn?

Fra felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden medio maj - 1/10.
Fugle mærket med * skal godkendes af SU for at kunne optages på de officielle lister.

- Periodens "hårde" observationer -

Nathejre*	Hjulby Sø ved Nyborg 1 ad 3-4/7.
Lille Skrigeørn*	Gulstav 1 immature 5/8.
Damklire*	Bøjden Nor 1 21/7-26/8; Keldsnor 1 1k 14-17/8.
Storpiber	Dovns Klint 1 29/9.

Nordisk lappedykker

31/8 1 Brændegård Sø (LBR, FLB, LBL).

Sorthalset Lappedykker

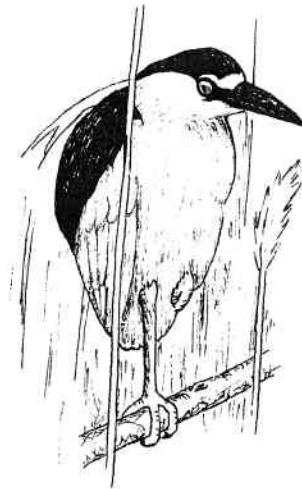
26/6-1/7 1 Sundet (PDP, GKN, LBR).
Ult. Juli/pri. aug. op til 4 Keldsnor (JSA m.fl.)

Nathejre*

3-4/7 observerede Lars Hansen et adult eksemplar i Hjulby Sø ved Nyborg. Uvist om observationen er tilsendt SU.

Hvid Stork

19/5 1 Vordrup, Ærø (Henning Langvad). 2/6 4 N Gulstav (SØB). 3-4/6 4 R i området ved Hundstrup / Ollerup (TV-FYN, EDA). 11/6 1 S Nyborg (Erik Pawsø). 15/7 1 Gulstav (NB). 28/7 1 Keldsnor samt en sandsynligvis ny fugl SØ ved Ristinge (HMØ).

Canadagås sp.

18/9 1 der mistænkes for at have Grågås i blodet (JSA).

Rødhalsed Gås

19/4 3 Viggelsø (KDJ). OBS!! sidste periode.

Indisk gås sp.

18/9 1 der ligeledes mistænkes for at have Grågås i blodet (JSA).

Havørn

Udover yngleparret og deres to fantastiske unger er der kun set enkelte Havørne i det fynske. 7/9 1 juv Lindelse Nor (Naturskolen, Vesterby Mark). 11/9 1 Søgård Mose - samme som 7/9? (SG). 16/9 1 SV Horne Land (PDP), 1 indtrk. Hov (JHJ).

Lille Skrigeørn*

En immature hang over Søren Bøgelunds hønsegård 5/8. (SØB).

Rød Glente

Endelig fik amtet igen denne elegante rovfugl som yngelfugl, efter at der flere år i træk kun er set enkelte oversomrende eksemplarer.

Sort Glente

25/5 1V Tryggelev Nor (HMØ). 7/7 1S Gulstav (TE).

Hedehøg

17/8 1 1k V Keldsnor (SG).

Lærkefalk

I perioden 25/8-1/10 er der set mindst 30 forskellige fugle spredt på mange forskellige lokaliteter.

Aftenfalk

17/6 2 2k han SV (OHG). 13/8 1 ad han S ved Ellested (JPÅ).

Vandrefalk

20/8-29/9 er der set minimum 8 forskellige individer, hvoraf flere formodes at være gamle kendinge, der kommer tilbage til de samme lokaliteter hvert efterår.

Vagtel

5/6 7 SY 22.30-0010 på strækningen mellem Tørræsø og Lumby på Nordfyn (KDJ). Er andre fynske ornitologer ikke interesseret i denne art, eller er man i tvivl om hvor man skal lede? Eller hvorfor er der stort set ikke indberettet flere obs. af denne sjove "sanger"?

Engsnarre

13/9 1 Nørreballegård, Sydlangeland er en meget atypisk observation på denne årstid (SØB, G. Petersen).

Plettet Rørvagtel

10/7 1 ad Løkkeby Enge (THH).

Islandsk Ryle

5/6 250 Ø Fredmosen (THH).

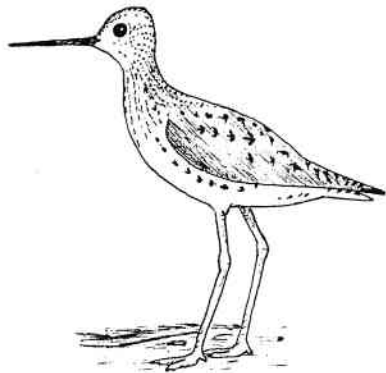
Kærløber

24/5 2 Fællesstrand, Fyns Hoved er

kun 3. forårsfund i tidens løb (SG). De øvrige fund var 12/5-1985 og 22/5-1988 1 Keldsnor. 23/7 1 R Bøjden Nor (LBR, KBR). 15-18/8 1 1k R Keldsnor (HKN m.fl.). 22/8 2 ad R Keldsnor (MMJ).

Damklire*

21/7-26/8 1 Bøjden Nor (JTM m.fl.). Observationen er tilsendt SU. 14-17/8 1 1k Keldsnor (NBJ, SØB m.fl.). Fyns Amt husede altså denne fine vader på to forskellige lokaliteter samtidig!

Odinshane

2+5/6 1 Tryggelev Nor (HMØ, THH m. fl.). Forårsfund er langt fra årlige i amtet. 10/6 2 Ølundgaard (HEL). 19-24/8 Odinshane 1 1k Slambassinnet (RSJ m.fl.), 21/8 1 Helnæs Made (NBJ).

Sorthovedet Måge

5/6 1 2k R → SØ Tryggelev Nor (OHG, NRA, THH). Et par ynglede med succes i amtet i år et sted i Det Sydfynske Øhav.

Middelhavsmåge

(*Larus a. michaellis*)

15-16/7 1 ad Marstal Havn (LTP).

Kaspisk Måge (Steppemåge)

(*Larus a. cachinnans*)

15/9 1 1k R Bagenkop Havn (THH).

Biæder

12/6-16/6 observerede Søren Bøgelund 8 fugle på Langeland, hvorefter der frem til 29/6 sås 2 par, som forsøgte at etablere sig. Der er tale om det første yngleforsøg AF Biæder i Fyns Amt.

Rovterne

23/8 1 ad R → SV Brændegård Sø (FLB, TSV).

Grønspætte

5/6 observeredes denne art igen på den efterhånden traditionelle lokalitet: 1 Flyvesandet (SG).

Storpiber

29/9 1 S Dovns Klint er første fund i 5 år! (MMJ, OHG, EDA).

Sortrygget Hvid Vipstjert

17/5 1 Tåsinge Vejle (PVR).

Sjagger

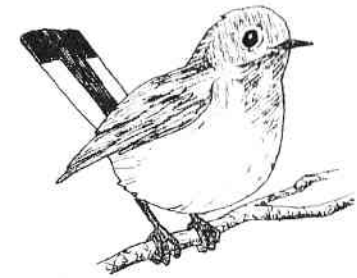
Denne art fortsætter sin yngleindtog på Fyn og er nu nået helt ind til Odense: Åløggeskoven 1 par (HMØ).

Flodsanger

23/7 1 1k ringmærket ved Keldsnor (OTØ, JHJ).

Rødtoppet Fuglekonge

5/6 1 Wedellsborg (OHS), 5/6 1 Flyvesandet (SG).

Lille Fluesnapper

På fuglenes dag, 27/5, sang en 2k for fuld udblæsning ved Odense Å, Dalum. DOF-turens eneste deltager, Peter Hvenegaard opdagede fuglen på stemmen og kunne overbevise turleder Jan Holm Jensen om at det var netop denne art. Fuglen var op af formiddagen totalt umedgørlig, idet den tav og kun blev set i 10 sek. af SG for dernæst at "synke i jorden". 6/6 1 SY Lunden (THH). 10/6 1 SY Nordenbro, Vesteregn (FIE).

Pungmejse

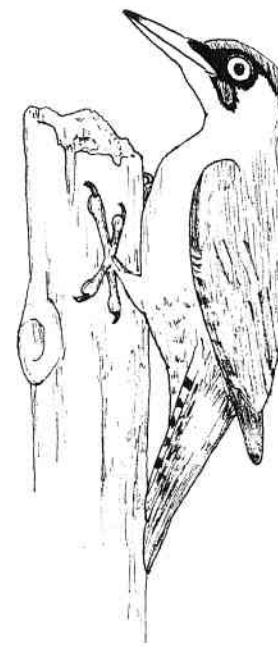
1-12/7 1 redebyggende Sundet (LBR, PDP, GKN). Pri.-med. august op til 4 Gulstav Mose (ESE m.fl.).

Nøddekrige

11/9 2 Dovns Klint (SG).

Pirol

9/6 4 Storskoven, Flyvesandet er ret mange (HEA).

Vadefuglekursus

- en tidvist sprælsk fugleweekend

Af Niels Abildtrup

Fredag den 3. kl 18 til søndag den 5. august kl 14 afholdt DOF-Fyn et kursus i feltbestemmelse af vadefugle. Kurset, som blev afholdt på Keldsnor Fuglestation, Gulstavvej 12, Gulstav, blev ledet af Klaus Malling Olsen. De 12 pladser blev hurtigt besat, én af deltagerne beretter.

Den krølhårede manke virrer rundt i lokalet, og den tætbyggede skikkelse springer til tider frem i eksalteret begejstring over en detalje i hånddækfjere på den vadefugl, der lige nu dias demonstreres på lærredet. Det er en simpel og lun fredag aften i august, og

Klaus Malling Olsen er storket til Sydlangeland for at indføre en blanding af eksperter, halvamatører og velmenende godtfolk i vadefuglenes mysterier. Og her er ingen nåde. Snak med sidemanden og synlig uopmærksomhed er ikke tilladt.

Islandsk Ryle. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Som forfatter, oversætter og foredragsholder er Malling Olsen vant til total koncentration om detaljen, og som sproglig mester kaster han kaskader af ord ud over den lille snes tilhørere i det aften-skumle lokale - på en husmandsparcel en lille kilometer i Gulstav, lidt nord for den berømte træksteds-lokalitet, Dovns Klint.

Malling Olsen har oversat den populære "Fugle i Felten", og senest under foredraget dæmrer den sproglige finesse for folket på bænkeraderne. Når Olsen kommer til den besynderlige brushane og citerer fra bogen, så hedder det, at Brushanen "stivner tidvis i strunk holdning". At noget stivner er fint nok og hørt før. At noget er strunk høres lidt sjældent, men at objektet ligefrem stivner med et så gammeldags ord som "tidvist" - det er topmålet af sproglig slapstick. Men endnu vigtigere: Det holder jo, når man tænker på den benævnte fugl, og det er hemmeligheden bag Malling Olsens teknik. Det som tilskuerne ser på lærredet, og det som de hører, går i spænd sammen og bliver til en levende og forståelig strøm, der hurtigt kan forvandles til mere præcis bestemmelse af den og den stakkels fugl på en tilfældig mudderbanke.

At Malling Olsen er en kapacitet ved alle. At han også er pædagogisk kapacitet demonstreres uden tøven. Og man tænker på, hvor mange gange ornitologiske ekskursioner taber potentielle stamkunder i butikken og mulige eksperter, fordi alt for mange

rundvisere ikke finder balancen i deres formidling. Eller slet ikke får formidlet det væsentlige. Hverken til turist-bagtroppen eller til frontspecialisterne, der gerne rækker pegefingeren i vejret og stiller det ekstra spørgsmål, som gør dem glade resten af dagen. Malling Olsen kræver total lydhørhed. Og han får det.

Og næste morgen er de 17 deltagere, plus et par fynske hof-ornitologer - plus det løse - endnu et par procent bedre rustet, da skramlekasser og mere toptunede modeller ager til Keldsnor, hvor de langelandske vejrguder viser sig fra den bedste side. Til gengæld åbenbarer de endnu højere DOF-magter ikke de vilde sensationer. Klaus Malling fik dog rig lejlighed til at kræve top-koncentration, når Almindelig Ryle, Krumnæbbet Ryle og Islandsk Ryle præsenterede sig i de til tider drilske dragter. Der sås et par Sortklirer og såmænd en Vandrikse, og det har jo altid sin ret, selv om selv den mest uvidende nok anede, at det ikke var en vadefugl, som Malling Olsen jokede. For den ærede kursuschef havde skam tydeligt flair for det fynske mål. En Fiskeørn kom duvende stolt over noret, og en Rørhøg gjorde listigt selskab, og der var masser af Hvidklirer - og Brushøns, der stivnede tidvist i strunk holdning. En eller anden skimtede en Sorthalset Lappedykker, men mere var der ikke i posen, og trippet til Tryggelev Nor bibragte heller ikke de store vilde sager: Masser af Vandrikser, igen Brushøns og Hvidkli-

Ung Sortklire. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

rer en masse, og det var tilladt at notere sig lyden af Skægmejser.

Den næste etape var turen tværs over det Langeland til den nye hit-lokalitet Løkkeby Enge, hvor himlen åbnede sine ubarmhjertige sluser over kursisterne, der var på nippet til at bande det hele langt væk. Men et par stykker tog chancen og fandt en krog af, hvor der sås en flok Store Kobbersnepper - pænt for Fyn, både ung og gammel Svaleklire til at øve lektierne på, samt Mudderklire, Sortklire og Krumnæbbet Ryle.

På vej hjem blev Søgård Mose rundet, men blodet rullede mest, når førerhundene i feltet skændtes om det bedste vue over den sump, som stort

set var uinteressant denne dag. Lidt spildte kræfter, men appetitten var åbenbart stor, for der blev etableret stemning for et ryk mod Slambassinnet nord for Odense. På vejen tog flokken en afstikker til Monnet på Tåsinge, men både dér og i det nordlige var udbyttet magert. De færreste følte sig dog snydt, for Keldsnor havde været pædagogisk opvisning på en serveringsbakke, og Malling Olsen var måske den største oplevelse som fåreflokkens åndelig tjener. Den mand brænder for sagen, og mon ikke han fik en håndfuld flere disciple med ind i fugleflokken - denne weekend i den tidvist ganske sprælske sensommer.

Naturgenopretning

Af Søren Gjaldbæk

I disse år ofres der mange ressourcer på at genetablere naturområder, som af den ene eller anden grund har været ødelagt - oftest fordi økonomiske hensyn har været altdominerende. Der er heldigvis ved at brede sig en forståelse for nødvendigheden af at have en varieret og knap så intensivt udnyttet natur. Dette har i kombination med ændrede vilkår for landbruget skabt grundlag for en del naturgenopretninger rundt om i landet. Skjern Å-projektet og Vest Stadil Fjordprojektet i det jyske er de mest omtalte, men også på Fyn er der projekter i gang, ganske vist ikke så store. Blandt andet er der arbejdet med at etablere våde enge, et arbejde, som Fyns Amt er pænt fremme med sammenlignet med de øvrige amter. "Naturen, det billige skidt" hed det sig før hen, den holder ikke længere -

naturgenopretning koster penge, i nogle tilfælde endda rigtigt mange. Områderne skal tilbagekøbes fra lodsejerne, derefter skal der ofte foretages reguleringer af vandstanden i området, vandløb skal måske rettes ud, der skal fjernes affald og områderne skal ryddes for uønsket vegetation. Endvidere skal driften af "den ny natur (!)" aftales og sikres, så områderne ikke gror til. Ofte går der et par sæsoner før man har fundet frem til den mest hensigtsmæssige måde at gøre tingene på i forhold til de ressourcer der er til rådighed, og i forhold til de interesser, der er indblandet. "Ting ta'r tid" - men vurderet over en årrække, er der mange vellykkede projekter at glæde sig over, og der bliver forhåbentligt endnu flere i fremtiden. Vi har fulgt et par fynske naturgenopretninger.

Sundet ved Fåborg

Af Kurt Due Johansen

Mange har sikkert set et nyt og genskabt Sundet ved Fåborg med dets mange fugle.

En lavvandet sø som Sundet og de tilstødende arealer vil hurtigt kunne gro til med Tagrør og høje græsser. Hvis de tilstødende enge ønskes holdt lave med mange ynglende og rastende vadefugle, skal der ske afgræsning.

Det er netop, hvad DOF Fyn diskuterer på sit junimøde. Man ville

henvende sig til Fåborg kommune og Fyns Amt med et forslag om afgræsning af i hvert fald en del af arealet. Men, nu ser det ud som om, vi er blevet overhalet indenom, allerede inden vi kom ud af starthulerne. I Fyens Stifstidende kunne man for et stykke tid siden læse, at kommunen selv havde afgræsningsplaner - det glæder vi os til at se, så der kan blive endnu flere vadefugle ved søen.

Vandfuglene har taget godt mod Sundet, hvis man skal dømme ud fra yngletalene: Toppet Lappedykker 4 par, Gråstrubet Lappedykker 12-16 par, Lille Lappedykker 6-8 par, Knopsvane 4 par, Skeand 1 par, Atlingand yngleforsøgende, Gråand og Gravand flere par, Troldand 2 par, Taffeland 2 par og Vandrikse 1-2 par. Hertil et par af Lille præstekrave. En Pungmejse forsøgte sig også, dog uden succes. (LBR).

Rudkøbing Vejle

Af Søren Gjaldbæk via Nis Rattenborg

I Rudkøbing by ligger Rudkøbing Vejle, et vådområde, som mange kender fra den årlige Langelandsfestival. For at festivaldeltagerne ikke skal få våde fødder har man pumpet området tørt allerede først i maj. Resultatet var, at kun Vibe og Gråand fik ynglesucces, de andre vandfugle og Rødben, som yngler senere be fandt sig pludselig i en tørlagt biotop midt i deres ynglesæson. For eksempel er det aldrig lykkedes for Gravand at få unger på vingerne. Problematikken er kendt fra Ringe Sø, som det blev beskrevet i Havrevimpen nr. 3, 2000. Sidste år blev der truffet en aftale mellem Danmarks Naturfredningsforening på Langeland og Rudkøbing Kommune om en trinvis sænkning af vandstanden. Det viste

sig at være en god idé, idet både Rødben, Knarand, Atlingand og Gravand ynglede med succes. Der er nu truffet en aftale mellem Fyns Amt, Statsskovvæsenet, Rudkøbing Kommune og DN Langeland om et fremtidigt projekt for pleje af området, hvor man blandt andet vil regulere vandstanden med et stigbord og holde vegetationen nede ved kreaturafgræsning. Resultatet skulle blive, at den indre del af Rudkøbing Vejle bliver et fristed for fuglene, mens den ydre del benyttes til festivalen. Vi håber på at opleve et lykkeligt eksempel på at flere interesser kan tilgodeses, og at de svage i den sag – fuglene – også får gode forhold.

Løkkeby Strandsø

Af Søren Gjaldbæk via Nis Rattenborg

Hvis ornitologer – og vist nok også botanikere – måtte bestemme, ville vandstanden i Løkkeby Strandsø blive reguleret, så forholdene var som sidste år, hvor man blandt andet kun-

ne opleve en helt forrygende forekomst af vadefugle i juli og august. Også ynglefuglene havde det fint og Pibesvanerne, der har strandsøen som eneste faste vinterrasteplads på Lan-

geland, blev set i pæne tal. Mere om Strandsøen kan findes i Nis Rattenborgs artikel om Løkkeby Enge i sidste nummer af Havrevimpen.

I år har det våde vejr bevirket, at vandstanden i søen har været for høj, hvilket vadefuglene kvitterede med øjeblikkeligt – der har praktisk taget ikke været vadefugle på stedet i efterårs sæsonen. Til gengæld har vandfuglene haft det fint og der har været ynglesucces for blandt andet Lille Lappedykker, Knarand, Atlingand, Vandrikse og Plettet Rørvagtel. I foråret kunne der ses mange rastende svømmeænder.

Ristinge Hale

Af Flemming Byskov

Fyns Amt har planlagt en sti fra Ristinge landsby ned over strandene og de lavtliggende marker ud mod Ristinge Hale. Lige gennem et meget vigtigt rasteområde for gæs. Store flokke af Knorte- og Bramgæs fouragerer her hver vinter, også et betragteligt antal Grågæs går her. (*Det var også her, at amtets første Sortbugede Knortegås – branta bernicla nigricans kunne ses en stor del af sidste vinterhalvår*).

DOF Fyn har rejst problemet i det Rådgivende regionale Råd. Amtet har prøvet med en ændret tilbagetrukket stiføring i markskellene midt gennem

Ingen af interessenterne i området er uenige i, at der skal være mere vand på området om vinteren og om foråret. I løbet af sommeren skal det så tørre ud, så de vadeflugter, som vadefuglene har behov for, når de fouragerer på trækket, kan opstå. Det er imidlertid mindre end en halv meter, der tales om, og hvordan man i praksis håndterer reguleringen, og hvordan eventuel pleje af områder med for meget græs skal foregå er ikke klarlagt.

Vi håber på, at der kan findes en løsning.

gæssenes fourageringsområder. Vi har fra DOF Fyns side argumenteret imod begge forslag. Begge stiføringer vil forstyrre fuglene. Gæs er meget følsomme, især i jagttiden. Desværre har vi talt for døde øren.

Ultimo august fik vi så et nyt sti-projekt fra Fyns Amt Denne sti skal løbe i kanten af Ristinge Nor øst om campingpladsen, Møllebakken og videre ud til forbindelse med den anden sti. Efter vores opfattelse giver det for meget færdsel gennem følsomme fugleområder. Vi vil i bestyrelsen søge en mere hensigtsmæssig stiføring og sende forslaget til amtet.

Operation Kyst 2001

Af Søren Gjaldbæk

De seneste par år har der været afholdt en række arrangementer, hvor feltornitologer har samlet sig om at registrere fugle på enten en bestemt lokalitet eller bestemt landskabstype. Eksempler er f.eks. Operation Langeland, hvor især Sydlangeland blev endevendt en uge midt i august og Operation Havn i foråret, hvor de danske havne blev finkæmmet gennem en weekend. Initiativtagerne til operation Langeland var Tim Hesselballe Hansen, Odense og Rolf Christensen, Skagen. Sidstnævnte har også taget initiativ til flere andre. DOF har med sine felttræf overtaget ideen, så der er efterhånden afholdt syv af disse arrangementer. Som altid, når feltbisserne mødes, har der ved "operationerne" været skruet godt op for drømmerierne, hvilket man har kunnet aflæse på de til tider meget ambitiøse lister over arter, som man kunne tænkes at se – de såkaldte "targetarter". Det skal siges, at der er blevet set mange sjældne fugle under operationerne. Det hjælper bravt på succesraten, når der er hundrede mand til at lede frem for et par stykker. Der er sågar folk, som mistænkes for at arrangere et felttræf, hvis der er en særlig drilsk art, de mangler på listen. Det er jo ikke dårligt, hvis man kan få andre til at gøre arbejdet!

28.-29. oktober og 3.-4. november gælder det så **Operation Kyst**. Som

det ligger i navnet, er det hensigten at finkæmme den samlede danske kyststrækning, eller så store dele af den som muligt. Formålet er at få indblik i hvilke fugle, der findes langs de danske kyster på det tidspunkt, og her vil man gerne have registreret alt: Småfugle, vandfugle, olieskadede fugle, sjældenheder (hits) osv.

Netop slutningen af oktober og begyndelsen af november er det tidspunkt, hvor der er mange forekomster af meget sjældne arter, hvis man kigger på deres forekomst i Europa. Det gør, at "target-arterne" udgøres af Ørkenstenpikker, Isabellastenpikker, Nonnestenpikker, Ørkensanger, Isabellatornske, Steppetornskade, Humes Sanger og Mongolsk Piber. Er man mindre ambitiøs, kan man håbe på storlommer, Brilleand eller Kongeadderfugl. Endelig er der det helt enkle: at gå en tur langs kysten og glæde sig over vejr, vind og hvad der nu tilfældigvis rører sig.

Jeg skal ikke komme ind på detaljer i arrangementet, man kan læse om det på diverse danske websider, som står for arrangementet, f.eks. phyl.dk, Fugle i Sønderjylland, DOF i Ribe Amt og DOF i Vejle Amt – de sidste kan nås via Palles Link, som man kan finde på DOF-Fyns hjemmeside. Selv samme hjemmeside omtaler i øvrigt også kort arrangementet.

Alle opfordres til at deltage i arrangementet, uanset hvad ens tilgang til fuglelivet måtte være. Der er 7500 km kyst, så der skulle være nok til alle og nok at tage fat på. Hvis man ikke vil tilmeldes officielt til arrangementet, læs på en af websiderne hvordan det gøres, kan man vælge at lade sin lørdags-og/eller søndagstur bemeldte weekends gå til kysten og indberette observationerne til DOF-Fyn på normal vis, så vil vi viderebringe dem. For DOF-Fyn ville det

være meget interessant, om der kom rigtig mange ud til de fynske kyster, vi er ved at være lidt sløjt kørende med systematiske optællinger. Så uanset om ens interesse i fuglelivet er forankret i sjældenheder, i almindeligheder eller i begge dele – det er i øvrigt ikke en usædvanlig blanding – opfordres man til at gå en tur langs de fynske kyster i de to weekends og videregive sine observationer, enten til DOF-Fyn eller til arrangørerne.

Om stavfejl

Stavfejl er altid et irritationsmoment og vi bestræber os på at begrænse antallet; men der smutter desværre altid et par stykker forbi korrekturlæsernes ellers strenge blikke. En af vore ældre læsere – uddannet på et tidspunkt, hvor det ikke var ligegyldigt, om man skrev majonæse eller mayonnaise – har opdaget én i sidste nummer af Havrevimpen. Vi lader skribenten være anonym.

Artiklen i sidste nummer af bladet "Kanon-fugletur til det sønderjyske" var fin, fin. Tillad mig en enkelt indvending: På side 49, spalte 2, omtales Rørhøg og senere Stor Kobbersnepe i parringsagt. Det giver (mindst) 8 muligheder:

1. Omtalte fugle agtede (havde intention om) at parre sig, men lod være, fordi 20 ornitologer gloede derpå med kikkerter/teleskoper.
2. Fuglene agtede at parre sig og udførte handlingen (parringsakten) fordi de (fuglene) var så dumme, at de troede, at ingen kunne se noget. Ornitologerne var mindst 50 meter væk.
3. En tredje mulighed er at Rudi S. Jensen lancerer et ornitologisk begreb, som blot betyder flirteri (jævnfør tranedans).
4. Redaktøren retter ikke bidragsydernes indlæg.
5. Redaktøren kan heller ikke stave.
6. Selv en avanceret computer kan ikke skelne mellem agt og akt (udtales nøjagtig(ens)).
7. Måske er det ifølge nyeste retskrivningsordbog ligegyldigt, hvordan man staver.
8. Jeg kan ikke stave.

Mislykket yngleforsøg af Bjergvipstjert

Af Kurt Kristensen

Den 19. april 2001 observerede Else Klint en han af Bjergvipstjert ved mølledammen til Lillemølle i Refsvindinge.

Dagen efter, om morgenen, besøgte jeg stedet og konstaterede, at der også var en hun.

Else Klint og jeg fulgte nu parret meget nøje og så, at de den 3. maj var i gang med redebygningen på en vinduesgesims på selve vandmøllen.

Den udvalgte plads var imidlertid meget smal, og hver gang hunnen forsøgte at forme redeskålen, faldt det hele ned. Forsøget blev foretaget nogle gange og herefter opgivet.

Et nyt forsøg blev gjort den 6. maj, men denne gang i et afløbsrør for regnvand fra vejen ved vejbroen.

Her gik det bedre med redebygningen, men desværre gik det som forventet på trods af forsøg fra vores side på at tilstoppe risten i vejbanen. Den 31. maj passerede et tordenvejr med efterfølgende kraftig regn, og reden med de 3 æg skyllede ud af røret.

Efter dette forsøgte fuglene sig ikke igen, men den 5. juni opholdt de sig stadig i området, dog længere inde i skoven langs åen.

Turrappporter

ÆBELØ

14 personer mødtes kl. 7 i Jersore den 10. juni, hvor Jens Bækkelund ledede turen til Æbelø. Vejret var pænt, men man blev hurtigt klar over, at badning tidligt på sommeren i Danmark er forbeholdt vikinger. Den lange tur til Æbelø foregik med opsmøgede bukser i vand til knæene. Angiveligt føltes det som om, der var isklumper i. Men frem kom man. På Æbelø Holm fik man anledning til at studere stran-

densfuglene og de mange Edderfugle på havet. På selve Æbelø var det småfuglene, det gjaldt, med Bogfinken som den altdominerende. Det lykkedes at finde 2 af øens 3 par af Rødrygget Tornskade. En Ravn med 4 unger blev det også til. Tejst og Pirolo svigtede på lige den dag, men er set flere gange derovre i sommerens løb. Deltagerne gik det meste af øen rundt og nød den særegne natur. Ved

tre-tiden smøgede man bukserne op igen og vadede tilbage til Fyn efter en

dejlig sommerdag på Æbelø.

MONNET OG VEJLEN

En af amtets flittigste turledere, Niels Bomholt, havde inviteret på tur til Tåsinge søndag den 26. august, hvilket 15 DOF-Fyn'ere havde takket ja til. Sensommeren viste sig fra sin allerbedste side med 22°, svag vind og høj sol. Man startede ved Monnet kl. 7.15, hvor 75 Store Regnsøver tog i mod. Trækket af Bynkefugl, Stenpikker og Gul Vipstjert er i fuld gang på det tidspunkt, og det blev til flere af hver slags, endda hele 90 gule. På vej ud til Vårø Knude, hvor kaffen blev indtaget, så man diverse vadere,

blandt andet Hvidklire, Dobbeltbekkasin, Strandhjejle og Hjejle. Fra Knuden kunne man se de fire Sorte Svaner, der har huseret på Tåsinge i sommer, og som forståeligt nok har lidt svært ved at finde hjem. Også et par Rørhøge fouragerede over strandengen. Efter godt tre timer kørte man til Vejlen og fra fugletårnet var det især Lille og Gråstrubet Lappedykker, der blev lagt mærke til. En Svaleklire kom fint forbi. Man skiltes ved tolvtiden og drog nordpå, mens en flok på 130 Hjejler trak vest.

RINGE SØ

Fire aftener i august viste Flemming Byskov Ringe Sø frem, så man kunne følge fuglelivet ved søen efterhånden som sommeren skred frem. Man mødtes hver mandag kl. 18 og gik rundt om søen, og kiggede blandt andet på det stibord, der skal sikre, at Ringe Sø bliver en sø – se Havrevimpen nr. 3, 2000. Da søen, efter aftale, var tørlagt, så området kan blive ryddet for pil og anden bevoksning, var vand- og vadefuglesituationen hurtigt

klarlagt, så man fortsatte til Brændegård Sø, hvor der var mere at kigge på, blandt andet rastede mange Viber og Grågæs. En af aftenerne var man heldige med en gammel Vandrefalk, som gav opvisning over søen. En anden aften var der besøg af en af Havørneungerne fra Arreskov Sø. Så selv om Ringe Sø ikke bød på andet end en snak om området og dets fremtid, fik man nogle fine sensommeraftener.

Hvorhen-turen søndag den 9/9 gik til Blåvand

Af Hans Rytter

Som følge af den friske NV-vind i dagene op til turen, blev det besluttet

at tage til Blåvand for at se om der skulle være noget havtræk.

11 morgenfriske ornitter mødtes søndag morgen, den 9/9, klokken 06:15 på parkeringspladsen ved Dalum Papirfabrik. Efter en hurtig om-læsning til så få biler som muligt drog vi mod vest.

Vi ankom til Blåvand omkring klokken 8:45 hvor første stop blev hos bageren for at få frisk morgenbrød. Medens vi stod og ventede ved bageren stoppede regnen, og det formåede endog næsten at holde tørt lige til vi kørte mod Fyn igen...

Ude ved Blåvand Fyr mødte vi et par af observatøerne fra Blåvand Fuglestation, der fortalte at de lige havde set en AD Sabinemåge. Vi strøg ud på bunkeren, men kun et par stykker nåede at finde Sabinemågen før den forsvandt nordpå langs havstokken. Desværre kunne vi ikke finde den igen senere på dagen.

Der blæste en frisk NV-vind i Blåvand, så vi besluttede at prøve "Sabinebunkeren" for at se om vi kunne komme i læ, og for at se om der var gang i havtrækket.

Det viste sig hurtigt, at der var ikke den store aktivitet ude over havet. Det blev til 3 Almindelige Kjøver, et par Suler og nogle Sortænder og Ederfugle. Efter en 1½ times observation blev vi enige om at fortrække ind i land til et sted hvor der var mere læ for vind og sandfygning.

Vi kørte ned over Hvidbjerg Strand og via Grønningen ud på Skallingen. Vi havde hørt fra nogle lokale, at der var set en Odinsbane der ude dagen før. Vi prøvede at finde den, men ak...

Efter turen ud på Skallingen, og kaffepause i "Kykliky", drog den første bil tilbage mod Fyn. Resten af selskabet trodsede de vestjyske biveje og kørte ud på Nyeng. Tidevandet var på vej ind, så der var en del vadere ude på vaden. Efter en halv timestid var vandet steget så højt, at fuglene fortrak til andre steder i området.

Klokken var omkring 17, da vi vendte næserne hjemad mod Fyn. Vi havde haft en god tur med nær kontakt til det friske vestjyske klima, og så havde vi oplevet nogle af de forskellige biotoper man finder i området. Det blev altså ikke til de helt store fugleoplevelser, men sådan kan det jo også gå, når man ser på fugle...

Min værste fejløbs

Af Flemming Byskov

Inspireret af artiklen i sidste nummer af Havrevimpen har vi modtaget følgende bekendelse, måske det kan lokke andre frem!

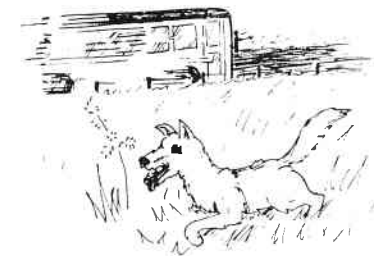
Som ornitolog skal man være impulsiv, det gælder om, at alle hurtigst muligt får øje på fuglen og mulighed for selv at bestemme kræet. Har man "råbt" forkert, må man jo blot vedgå sine fejl.

For et par år siden var jeg med en flok fynske ornitologer på bustur til Polen. På førstedagen havde vi lige passeret den polske grænse. Godt træet efter en lang køretur, hen under aften med fladt lys, opdager jeg pludselig på en åben mark en STORTRAPPE i "skumbad" – se "Fugle i felten" (der refereres til en positur ved spilkulminationen, red.) – og instinktivt råber jeg stolt: "STORTRAPPE!!!".

Alle i bussen vågner af døsen, "Hansen" vender behændigt bussen lige ud for en polsk politipatrulje på fartkontrol. Alle er anspændte, det drejer sig jo om en ny art for de fleste. Vi nærmer os objektet med stor spænding. "Der er den", råber jeg og peger, alle kikker i kikkerten, inklusive mig selv. I mit kikkertfelt sidder en polsk hyrdehund, det viser sig også at være tilfældet i de øvrige kikkertfelter. Jeg er nu i store forklaringsvanskeligheder, jeg vælger at holde lav profil og tavshed i lang tid. Da "Hansen" igen passerer "POLSKI POLIZEI" er det nu i lav fart, de ser

med stor undren på bussen. Passagererne ser med stor undren på mig, jeg forsøger mig med en vits – ingen er forstående.

De næste par dage bliver nu et helvede for mig. Uanset hvad jeg forsøger mig med, bliver jeg straks mobbet, drillet, ydmyget, selv min vodka drikker man. Gæt hvem der måtte tage opvasken de følgende dage. Men da så Morten Nielsen, det elskelige menneske, endelig viste medmenneskelighed og hjalp mig med opvasken, lysnede det. Lyt så til et godt råd: Ser du en Stortrappe fra en bus, så hold det for dig selv.

Møder

Storkeprojektet

Torsdag den 1. november kl. 19, filmlokalet, Risingeskolen.

Hans Skov og Jørgen Jensen vil med dias og megen specialviden om storke fra mange års ihærdig indsats delagtiggøre os i, hvad storkeprojektet drejer sig om, både på Fyn og i resten af landet.

Julefrokost

Fredag den 7. december kl. 19-24, Skibhusvej 103 på New Asia Spiserestaurant.

Samtidig med, at vi har fået et lokale for os selv, hvor der kan foregå Byskov-quizzer, og I kan medbringe årets fugleoplevelser i en eller anden form til alles fornøjelse, vil der blive serveret en vietnamesisk buffet for

88.00 kr. Tilmelding sker til Flemming Byskov på 65 98 22 18 inden 1. december.

Sydafrika

- blandt albatrosser og strudse på Afrikas Horn.

Tirsdag den 15. januar 2002 kl. 19, Risingeskolen. Christian Jensen og Klaus Mortensen, Århus. Christian og Klaus har i 2 gange 3 uger rejst rundt i dette naturskønne land. Med en række lysbilleder og fortællinger går turen til nogle af verdens bedste fugleobservationspunkter. Krüger nationalparken og en række mindre kendte områder byder på et væld af fugle- og naturoplevelser, som er fastholdt i dette lysbilledforedrag.

Ekskursioner

Træktur til ?

Søndag den 21. oktober.

Dette kan blive en helt anden tur end den 9. september, som havde samme titel. Er der en herlig efterårsstorm fra SV er det Blåvand, der trækker, er den i NV giver Horseklint helt sikkert et afkast, man ellers ikke ser på Fyn. Svag SV er ideel for at holde øje med Musvåger og andre rovfugle ved Storbælt, ved SØ går turen til Sydlan-

geland for maser af Bramgæs, småfugle, rovfugle og – leder Flemming Byskov. Ring til ham dagen før på 65 98 22 18 og hør, hvad hans fortolkning af vejrudsigten bliver, og hvor vi skal hen.

Gyldensteens Enge

Søndag den 18. november.

Mødested: Gyldensteens Avlsgård kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Jens Bækkelund på 64 81 37 99.

Der bliver mulighed for forskellige gåsearter, blandt andet Blisgås, som dette sted er den i særklasse bedste lokalitet for på Fyn. Desuden forventes der Blå Kærhøg, Ravn samt chancer for overvintrende vadefugle.

Søområdet

Søndag den 9. december.

Mødested: Brændegård Sø kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Erik Ehmsen på 62 64 15 59.

Alt afhænger selvfølgelig af vejr-situationen, men hvis søerne ikke er dybfrosne, vil der være nok at kigge på: forskellige dykænder, skalleslugere i to størrelser og måske op til fire Havørne til at sætte liv i hele scenariet.

Langtur til ?

Søndag den 20. januar.

Mere ved vi ikke før dagen før. Dog at turlederne Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen vil følge udviklingen i fugleverdenen intenst op til denne dato for at finde ud af, hvor turen går hen i år. Det er ikke et mål i sig selv at køre langt, men på denne ene tur om året lader vi naturen bestemme, og så drager vi af sted derhen, hvor der er flest spændende fugle

at se på. Altså ring dagen før på 21 22 07 29 og hør nærmere.

Bøjden Nor og Sundet

Søndag den 17. februar.

Mødested: Bøjden Færgeshavn kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Gunnar Knudsen på 20 88 69 01.

Bøjden Nor kan være Danmarks bedste sted for Bjergand og fra fugletårnet kan de og andre dykænder, Lille Skallesluger måske også, ses eminent. Bagefter vil Gunnar vise sin anden hjemmebane, Sundet, frem med diverse rastende ænder og småfugle.

Monnet og Vejlen

Søndag den 10. marts.

Mødested: Bjerreby Kirke kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Niels Bomholt på 62 24 2959.

Før Fyns Amts største strandeng lukker for besøgende pga den kommende ynglesæson, vil der værre mange ænder, gæs, rovfugle som Blå Kærhøg, (måske) Vandrefalk og småfugle som Snespurve, Bjergirisker mm at nyde synet af. Således mætte af strandensfugle går turen til Vejlens fugletårn, hvorfra det gælder diverse rørskovsfugle. Blandt andet er der mulighed for at høre Vandrikse og Skægmejse.

Små pip....

Et Ringduepar havde fundet en ret usædvanlig yngleplads, idet de havde anbragt reden på broklappen på færgen mellem Svendborg og Marstal. Reden var således indespærret under overfarten. Magerne skiftede når færgen lå til kaj i Marstal. Det er ikke redaktionen bekendt hvor mange unger, der kom ud af det.

Vandrefalken er tilbage ved kassen på Langelandsbroen, den blev set første gang den 14. september, fortæller Nis Rattenborg. Det er 5. år i træk, og det er formodentligt samme fugl, en nu gammel hun, som første gang blev set som ungfugl. Sidste år var den alene, men havde de to foregående år selskab af en han, som holdt til på Monnet. Da Vandrefalken netop i år - for første gang siden 1972 i Danmark - har ynglet på Møn kunne man håbe på, at det også kunne blive til et par på broen. Sidste år blev hunnen indtil 10. maj, hvilket kunne tyde på, at der er tale om en fugl fra Mellemsverige, hvis man regner på afstanden til yngleområdet. Parret på Møn bestod af en svensk og en tysk fugl.

En gammel kending har igen besøgt Brændegård Sø. Grågåsen med det sorte plastikhalsbånd 03X blev set første gang i år 27. juli af Lars Bonne Rasmussen, der (som gåsen) jævnligt optræder ved søen. Fuglen er mærket 25. februar 1993 som 2K fugl i Coto Doñana, Spanien. Den er altså 9 år gammel.

Rørsanger på afveje: At visse arter ikke altid er loyale overfor sin biotop er ganske vist. Men at en Rørsanger 27/5 sad og sang ved Odense Sygehus' busstoppested på Sdr. Boulevard i Odense er noget unormalt. Og så oven i købet midt på dagen! Vist er der et fint hegn af buske, men det er langt fra rørskov, hvor denne art normalt holder til! (MSN)

Fredag eftermiddag kl. 16.25 d. 5. oktober blev Søren Bøgelund alarmeret over stor uro i hønsegården på Gulstavvej 14, nabo til Keldsnor Fuglestation. Han regnede med, at det skyldtes en rovfugl, så han kiggede op og så, at det gjorde det i høj grad, idet en Lille Skrigeørn kredsede over besætningen. Søren fortæller, at det drejede sig om en yngre fugl. Den forblev i området omkring Gulstav og det nærliggende Ørnehøj i 45 minutter, hvorefter den sås glide mod vest, formentlig trækkende over mod Ærø. Næste dag blev der obset på Dovns Klint og Fakkebjerg fra morgenstund til ved 15-tiden og set over 300 Musvåger, uden at den viste sig igen.

Hvis fuglen bliver godkendt af SU drejer det sig om det 8. fund i Fyns Amt, hvoraf de 6 er fra Sydlangeland, ligesom det er det 6. fund fra sep/okt i amtet.

I juni måned var der indvielse af den ny vildtplejestation i Langeskov hos Jette og Christian Scheffmann. Blandt de mange fremmødte var DOF-Fyns formand, repræsentanter fra pressen og fra Dyreværnsfonden. Vi ønsker til lykke med de ny lokaler og alt muligt held med det store arbejde med tilskadede dyr og fugle.

To fynske jægere risikerer store bøder efter at de er blevet taget i ulovlig fangst af rovfugle, skriver Fyens Stiftstidende den 4. oktober. Ifølge vildtkonsulent i Fyns Statsskovdistrikt, Lars Erlandsen, er problemet måske mere omfattende end de to tilfælde, der er blevet anmeldt til politiet. Bevisførelsen kan være vanskelig. Den store tilbagegang for Duehøg i Fyns Amt og i landet som helhed kunne tyde på, at der foregår en ulovlig regulering oplyser biolog Knud N. Flensted fra DOF. Det er jægerens uvilje mod at dele deres udsatte Fasaner med andre, som er skyld i den ulovlige bekæmpelse, men det bliver de nødt til at acceptere i fremtiden. Anmeldelserne af ulovlig bekæmpelse af rovfugle kommer ofte fra almindelige skovgæster uden tilknytning til DOF eller DN.

Bulgarien har atter haft besøg af fynske ornitologer, denne gang et senior hold på fem, hvor Flemming Byskov var yngste mand. Det ser ud til, at kontakten med de bulgarske ornitologer kan føre til, at efterårstrækket på Langeland bliver dækket systematisk næste efterår. To bulgarske ornitologer har ytret ønske om at påtage sig opgaven, de er trætte af at se på Sorte Storke og skrigeørne, de vil hellere se på Edderfugle! Det ville være en stor gevinst for registreringen af fuglelivet i Fyns Amt, hvis der igen kunne komme daglige træk- og rasttal fra Langeland, så vi håber på, at det praktiske og økonomiske kan falde på plads.

**- og husk,
fugle skal ses i naturen.....**